

PENGE OG
NATIONAL IDENTITET

INFLUENZA
OG PANDEMIER

TERAPI
TIL TIDEN

ÆRESALUMNE

Cand.oecon. Anders Fogh Rasmussen blev ved universitetets årsfest udnævnt til årets æresalumne.

AUGUSTUS er Aarhus Universitets alumnemagasin. Det indeholder nyheder og informationer til kandidater, bachelorer, medarbejdere, samarbejdspartnere og andre interesserede. „Alumne“ er en betegnelse, som universiteter rundt om i verden bruger om deres tidligere studerende. *AUGustus* er en sammentrækning af AU for Aarhus Universitet og gustus (latin), som betyder smagsprøve. Deraf navnet *AUGustus*.

INDHOLD

NR. 3 OKTOBER 2009

FORSIDEFOTO: SØREN KJELDGAARD

Aarhus Universitets nye æresalumne, Anders Fogh Rasmussen

UDGIVER

Aarhus Universitet
Nordre Ringgade 1, 8000 Århus C
Tlf. 8942 1111, Fax: 8942 1109
E-mail: augustus@au.dk
Hjemmeside: www.au.dk/augustus

REDAKTION

Hans Plauborg, ansv. redaktør
Kristian Serge Skov-Larsen
Gitte Bindzus Foldager
Helge Hollesen
Ida Hammerich Nielson
Louise Debois
Astrid Hellerup Madsen

ABONNEMENT

AUGustus udsendes gratis til bachelorer og kandidater fra Aarhus Universitet og samarbejdspartnere til Aarhus Universitet. Afmelding af abonnement skal ske til: abonnement-augustus@au.dk
Husk at opgive adresse, fødselsdato og år. Private skal ikke melde adresseændringer i Danmark.
Samboende alumner modtager kun ét eksemplar.

DESIGN OG TRYK

Datagraf A/S

OPLAG

64.000 stk

ISSN

1603-8193

AUGustus

Udkommer 4 gange om året.
Næste nummer i december.

Gengivelse af *AUGustus* er tilladt ifølge de gældende Copydan-aftaler

NLP-terapien har medvind i en vækstkultur, der har bredt sig til menneskets indre. Religionssociologen Iben Krogsdal advarer mod det moderne personlige udviklingsprojekt. SIDE 25

PLOVMANDEN Pengesedler er ikke neutrale, men formidler en fortælling om en nations identitet, siger kunsthistorikeren Pernille Leth-Espensen. SIDE 28

Leder 4

Kort nyt 5

TEMA OM PANDEMI

Svineinfluenza 8

Ingen vidste, hvad det var 11

Den nye sårbarhed 15

Årsfest 20

Terapi til tiden 25

Monumenter i omløb 28

Priser og udnævnelser 32

ASB Alumni 34

Og hvad kan man så bruge det til? 36

PANDEMI

Influenza A(H1N1) er blevet en verdensomspændende pandemi. Men er der nogen som helst grund til panik?
Tema SIDE 8-19

SÅRBARHED

Pandemier som svineinfluenzaen indvarsler på lige fod med den internationale terror en ny følelse af sårbarhed hos os, mener idehistorikeren Mikkel Thorup. SIDE 15

ÆRESALUMNE Også da han læste økonomi på Aarhus Universitet, var Anders Fogh Rasmussen uhyre effektiv. Ved universitetets årsfest den 11. september blev han udnævnt til æresalumne. **SIDE 22**

Thomas Helmig og en række andre danske kunstnere gav deres egne fortolkninger af Bob Dylan-sange ved Aarhus Universitets årsfest. **SIDE 24**

KONTAKT

ASB-alumni har lanceret et nyt online community, hvor tidligere studerende kan bevare kontakten og udvide deres netværk. **SIDE 34**

ÅH NEJ

Hvad skal man svare den lidt for sjove onkel med portvinsnæsen, der lige har spurgt, hvad man kan bruge lingvistik til? **BAGSIDEN**

PEST

Dødstallene var langt højere dengang, men ellers er den største forskel på nutidens influenza A og fortidens store epidemier, at man dengang ikke anede, hvad det var. **SIDE 11.**

MERE FRIHED OG MINDRE KONTROL

Aarhus Universitet har netop fejret sin 81-års fødselsdag. I den anledning vil jeg slå fast, at Aarhus Universitet har det godt. Vi er et universitet, der ikke hviler på laurbærene, og som ikke gror til i selvtilstrækkelighed. Vi vil aktivt bidrage til udviklingen af national og global velfærd, som der står i universitetets strategi, og vil ikke blot hygge os i det lokale.

Den kultur fremmes nemlig af de nysgerrige, der evner at se ud over det lokale. Det betyder også, at vi sætter nedarvede fordomme og institutioner i et kritisk lys, for det kritiske lys fører som regel til samfundets udvikling og til personlig udvikling for den enkelte.

ET GODT FUNDAMENT

Aarhus Universitet er bygget på frihed og ansvar siden grundlæggelsen i 1928, men det overgik som bekendt i 1970 til staten som offentlig lærestanstalt. Universitetet blev oprettet på en vilje til selvstændighed, men heller ikke et universitets frihed og uafhængighed er noget én gang for alle givet. Et universitets principielt spørgende og anfægtende holdning til de etablerede sandheder og værdier fremkalder ofte en hidsig

debat. Og debatten kan undertiden føre til udefrakommende krav om mere politisk styring. Senest har vi set det med universitetsloven af 2003, der har skabt store forandringer, fordi staten har ændret de rammer, universiteterne arbejder inden for.

Vi sætter ikke spørgsmålstejn ved statens ret til at opstille mål og rammer for universiteternes virke, men universitetet ønsker at anfægte den måde, det foregår på – det er et spørgsmål om tillid. Det kræver frihed og økonomisk råderum, hvis vi skal udfylde den rolle, et moderne universitet skal magte i et højtudviklet videnssamfund. Vi tvivler ikke på regeringens og Folketingets forståelse for og vilje til at styrke universiteterne. De har med grundlæggende reformer inden for ledelse, struktur og økonomi lagt et godt fundament for universiteterne. Specielt på det økonomiske område er der sket en markant stigning i en tid, hvor samfundet generelt er økonomisk trængt.

ØGET BUREAUKRATISERING

Problemet er, at der ikke altid er overensstemmelse mellem de politiske udmeldinger om selvstyre og den

virkelighed, der opleves, når konkrete områder skal reguleres. I hvert fald ikke, hvad angår frihed og mulighed for at udvikle forskningen og undervisningen ud fra universitetets egen strategi. Den tendens til øget bureaukratisering og kontrol gør det svært at indrette sig fornuftigt, og den er i modstrid med vores fælles, gode og lange danske tradition for decentralisering og gensidig tillid.

Universitetets fremtid afhænger af, hvordan regeringen og Folketinget vælger at tolke og bruge de råd, der gives. Aarhus Universitet har klart meldt ud, at universitetsloven af 2003 som rammelov er god nok. Det, vi beder Folketing, regering og ministerium om, er at vise os tillid og lette på regeltrykket.

Læs mere om Aarhus Universitets årsfest på side 20-24 og på www.au.dk/aarsfest

*Lauritz B. Holm-Nielsen
Rektor*

FESTLIG

START PÅ STUDIET

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Ølstafet, tovtækning og vandkamp var blandt de aktiviteter, der mødte de nye studerende på Aarhus Universitet. Tutorerne styrede løjerne, der skulle introducere russerne til livet som universitetsstuderende og ryste holdene sammen. Der var også plads til faglige introduktioner, der kunne give de videbegærlige studerende en forsmag på de kommende års studier.

SE SOUNDSLIDES FRA STUDIESTARTEN PÅ WWW.AU.DK/CAMPUS

GYMNASIEELEVER PÅ BESØG

Det Naturvidenskabelige Fakultet fik den 8. september besøg af 100 gymnasieelever, der skulle evaluere en mentorordning. Gennem halvandet år har gymnasieeleverne haft kontakt med universitetsstuderende, der skulle åbne deres øjne for det at læse naturvidenskab på universitetet. Gymnasieeleverne er udvalgt af deres gymnasielærere, fordi de er dygtige elever, som måske ikke "af sig selv" vil tage en universitetsuddannelse inden for naturvidenskab.

I alt 10 gymnasier i Øst- og Vestjylland har deltaget i forsøgsprojektet, som er blevet fulgt tæt af forskere fra Center for Scienceuddannelse ved Aarhus Universitet. Projektet er støttet af Undervisningsministeriet og har indtil videre bidraget til at give eleverne et realistisk billede af, hvad det vil sige at være universitetsstuderende både fagligt og socialt.

En af gymnasieeleverne, Vinodenee Panchalingam fra Ikast-Brande Gymnasium, sagde i forbindelse med evalueringen, at hun gennem mentorordningen havde fået mange gode oplysninger.

– Det har især været dejligt at høre en studerende selv fortælle noget om universitetslivet. Det gør, at jeg føler mig mere tryk og sikker på, at jeg vil læse på universitetet.

FULDT HUS I HERNING

Folkeuniversitetet er kommet godt fra start i Herning, hvor 400 mennesker den 24. august hørte Folkeuniversitetets åbningsforelæsning om positiv psykologi ved lektor Hans Henrik Knoop på Handels- og IngeniørHøjskolen (HIH). Foyeren på HIH var fuld af midtjyder fra nær og fjern. Blandt publikum kom mange fra Herning, men lige så mange havde taget turen fra enten Skjern, Ringkøbing, Holstebro, Struer eller et helt femte sted. Folkeuniversitetet i Herning samler publikum fra hele Midt- og Vestjylland.

Videnskabsminister Helge Sander bød velkommen og understregede vigtigheden af det nye initiativ i Herning.

– Vi er glade for det vidensløft, som er kommet til Midtjylland. Det er vigtigt for midt- og vestjyder, at viden kommer til området, sagde Helge Sander.

Folkeuniversitetet møder stor opbakning fra mange sider, blandt andet fra Region Midtjylland, Herning Kommune og de omkringliggende kommuner.

– Men det allervigtigste er den opbakning, vi møder hos publikum. For Folkeuniversitetet er for alle, siger rektor Sten Tiedemann, der kan glæde sig over, at mere end 1200 personer på nuværende tidspunkt har tilmeldt sig et forløb på Folkeuniversitetet i Herning.

Rektor for Folkeuniversitetet Sten Tiedemann (t.v.) sammen med videnskabsminister Helge Sander og prorektor for Aarhus Universitet Søren Frandsen.

STUDERENDE FLYTTER KORTTEST MULIGT

Midtjyder læser i Århus, fynboer læser i Odense, og sjællændere læser i København.

De danske unge bliver i høj grad i nærområdet, når de skal begynde på universitetsstudierne.

Det viser en undersøgelse af tallene fra Den Koordinerede Tilmelding, som universitetsavisen *Campus* har foretaget for at klarlægge, hvad der egentlig er op og ned i debatten om studerendes mobilitet.

Lauritz B. Holm-Nielsen, rektor på Aarhus Universitet, er ikke specielt overrasket over tallene.

– Det kommer ikke bag på mig. Jeg tror, det er sådan, det er. Vi ved fra undersøgelser fra andre lande, at unge mennesker, der vælger deres første studium, ikke flytter ret langt. Og det synes jeg sådan set heller ikke er et problem, hvis de til gengæld er klar til at være mobile i løbet af studietiden og tage fag og forløb på andre universiteter, siger han.

GODE KOLLEGER KAN FÅ MERE I LØN

En ny aftale på Handelshøjskolen (ASB) belønner ansatte, der er gode til at samarbejde. Det fremgår af en ny lokalaftale, som det akademiske personale i Handelshøjskolens administration har indgået med ledelsen. Den kontante anerkendelse af bløde værdier skal sikre, at der bliver fulgt op på de retningslinjer for god opførsel, som ASB's ledelse og ansatte har nedfældet i den såkaldte Code of Conduct.

Aase Pedersen, der er fællestillidsrepræsentant for det teknisk-administrative personale på Aarhus Universitet, synes, det er interessant, at de bløde værdier nu får en selvstændig vægt, når der skal uddeles løntillæg.

– Det er noget, jeg gerne vil have med i den fælles lønpolitik for hele Aarhus Universitet, siger hun.

AU BRUGER NÆSTMEST STRØM

Aarhus Universitet ligger på en andenplads, når de store danske universiteters elforbrug sammenlignes. 14,8 procent højere strømforbrug per kvadratmeter end gennemsnittet var resultatet i 2008, og i årene inden var resultatet ikke bedre. Det ekstra forbrug svarer til næsten 4000 tons CO₂-udledning hvert år.

Søren Trangbæk, der er vicedirektør for økonomi og planlægning, er overrasket over tallene, men forklarer, at Teknisk Forvaltning i øjeblikket arbejder på at få endnu bedre mulighed for at følge energiforbruget på enkelte dele af Aarhus Universitet.

– Strømforbruget varierer meget mellem forskningsområderne, og derfor arbejder vi i øjeblikket på at kunne adskille strømforbruget til driften af f.eks. bygninger og forskningsapparater fra den helt almindelige kontorstrøm.

På den måde kan vi nemmere se, om der er besparelser at hente, og om vores merforbrug skyldes strømkrævende forskning eller pc'er på standby, siger han.

Vicedirektøren forklarer, at afdelingen samtidig arbejder på en generel energipolitik for Aarhus Universitet, der skal fremlægges for rektoratet.

Aarhus Universitet har, i modsætning til f.eks. Københavns Universitet, ikke noget decideret grønt regnskab. Men hvert år offentliggør alle danske universiteter el-, vand- og varmemeforbrug og indberetter til det centrale register "Energi i Staten". Sammen med de forbrugstal, som universitetet lægger på sin egen hjemmeside, kan disse tal bruges til at sammenligne universiteterne indbyrdes.

Også vandforbruget på Aarhus Universitet ligger i top. Men her er årsagen nem at finde: Køerne, grisene og de store markarealer på Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet har nemlig brug for mange liter vand hver dag.

BESKÆFTIGELSES- UNDERSØGELSE 2009

Hvis du den 1. oktober har været kandidat fra Aarhus Universitet i mellem et og fem år, vil du i begyndelsen af oktober modtage et brev med en invitation til at deltage i årets beskæftigelsesundersøgelse.

For tredje gang foretager Aarhus Universitet nemlig en undersøgelse af, hvor universitetets kandidater er beskæftiget. Det sker som led i den løbende udvikling og kvalitetssikring af universitetets uddannelser og for at undersøge overgangen fra studie- til arbejdsliv. For at få et så dækkende billede som muligt spørger undersøgelsen både relativt nyuddannede og kandidater med flere års arbejds erfaring.

Rapporten fra sidste års undersøgelser er på grund af tekniske problemer fortsat på trapperne, mens 2007-udgaven kan findes på www.au.dk/uddkvalitet/analyse sammen med en række andre undersøgelser.

FARVEL TIL NINA SMITH

Nina Smith stoppede som prorektor den 1. august 2009 og er dermed det tredje medlem af rektoratet, der forlader sin stilling på blot halvandet år. Hvorfor vælger hun at stoppe allerede nu?

– Det er ikke et let spørgsmål at svare på. Jeg vil sige det på den måde, at jeg er grundlæggende forsker, og skulle jeg tilbage og være forsker, kunne jeg ikke vente meget længere. Ens netværk og viden forsvinder simpelthen, siger hun og understreger, at det har været både sjovt og lærerigt at være prorektor.

Nina Smith glæder sig til at komme i gang med forskningen og skal bl.a. arbejde med et projekt om, hvad der bestemmer, om kvindelige ledere bliver fremmet.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Aarhus Universitet vil gerne gøre endnu mere for at holde kontakten til tidligere studerende. Derfor har universitetet ansat Stinne Bille i en ny stilling som alumnekoordinator. Opgaven bliver bl.a. at styrke og koordinere de alumneaktiviteter, der i dag foregår på tværs af fakulteter og institutter.

– Desuden skal jeg sikre en teknisk platform til at understøtte alumnearbejdet og opbygge en kontaktdatabase, siger Stinne Bille, der er cand.mag. i informationsvidenskab fra Aarhus Universitet og kommer fra en stilling som webredaktør hos JP/Politiken.

Stinne Bille fremhæver også, at hun vil sætte fokus på, at alumner er vigtige ambassadører for Aarhus Universitet, når det gælder rekruttering af nye studerende og medarbejdere.

– Alumnesamarbejdet åbner mulighed for, at alumnerne kan give noget tilbage til AU som f.eks. gæsteundervisere og mentorer. Samtidig kan AU støtte alumnernes indbyrdes faglige og sociale netværk, siger Stinne Bille.

Stinne Bille kan kontaktes på telefon: 8942 2483 eller på e-mail: sbi@adm.au.dk

ÅRHUS BYGGER FOR FÅ KOLLEGIER

I år var ventelisten på et kollegium op til studiestart den samme som i årene før. Men det kan snart ændre sig. For siden 2005 har kollegiebyggeriet nemlig slet ikke fulgt med væksten af unge i kommunen. Mens der i 2004 var en ungdomsbolig eller

et kollegieværelse til hver fjerde århusianer mellem 18 og 24 år, er der de sidste fire år kun blevet sat kommunale kroner af til nybyggeri til hver niende nyttilflytter i samme aldersgruppe. Det viser beregninger, som universitetsavisen *Campus* har foretaget.

H1N1 når formentlig for alvor til Danmark i løbet af efteråret eller vinteren. Overlæge og professor Lars Østergaard er med til at behandle nogle af de danskere, der bliver så syge af influenzaen, at de skal indlægges, og han understreger, at der ikke er grund til panik.

MENS VI VENTER PÅ EPIDEMIEN

AF KRISTIAN SERGE SKOV-LARSEN

Lars Østergaard er en rolig mand.

Midt under interviewet tikker en sms ind fra datteren på 18, som han lige bliver nødt til at tjekke.

– Ja, hun har alle symptomerne. Hoste, feber og ondt i musklerne. Jeg podede hende i går, men jeg er ret sikker på, at hun har influenza. Men hun bliver altså ikke lukket ind på afdelingen eller sat i behandling bare af den grund. Til gengæld holder jeg godt øje med hende, smiler han.

At alle bør indtage en rolig, men opmærksom holdning til H1N1, er i det hele taget budskabet fra den ledende overlæge på infektionsmedicinsk afdeling på Skejby Sygehus, der samtidig er professor på Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på Aarhus Universitet.

– Hvert år har vi influenzaepidemier, og hvert år dør folk. Hvis man ellers er opmærksom på sine symptomer og kontakter lægen, hvis det bliver for alvorligt, er der ingen grund til at være overvældende bange for at blive syg, siger han.

KAN NÅ DET ENDNU

Siden de første tilfælde af en tilsyneladende ny type influenza blev opdaget i USA og Mexico i foråret, har medierne været fyldt med profetier om en verdensomspændende epidemi med millioner af dødsfald.

I Danmark har vi også ventet på, hvornår hospitalernes modtagestuer ville blive fyldt op af feberramte og nysende patienter, og lige siden har overlæge Lars Østergaard haft travlt – indtil videre dog ikke med at behandle patienter, men i stedet med at besvare pressehenvendelser.

Men han understreger, at den verdensomspændende epidemi sagtens kan nå at komme til Danmark endnu.

– Vi ved, at influenzaepidemier ofte

bevæger sig i bølger. Først en periode med mange smittede, så stilner det af, og så kommer sygdommen igen med endnu større kraft. Sådan kan udviklingen også gå i Danmark. Så selvom der er lidt stille om H1N1 lige nu, kan det godt blive værre senere. F.eks. når vinteren kommer med koldere vejr, og folks immunsystem er lidt mere udsat, siger han.

PAS PÅ MENNESKER, IKKE GRISE

Forskerne formoder, at den ny virus, som rettelig hedder H1N1/2009, da det er en ny variation af en allerede kendt influenzatype, oprindeligt kommer fra enten amerikanske eller asiatiske grise, og siden har spredt sig til mennesker via tæt kontakt til dyrene. Et sådant virus spring er dog uhyre sjældent, så der er ingen grund til at være nervøs for at klappe kælegrisen eller spise en god svinekotelet.

Hvis epidemien for alvor kommer, bliver det dog anderledes svært at undgå smitten fra andre mennesker, forklarer Lars Østergaard.

– Det vigtigste råd er i virkeligheden at vaske hænder ofte. Når en smittet pudser næse, nyser eller gnider sig i ansigtet, får vedkommende små dråber med virus på hænderne, som man efterfølgende kan sprede på dørhåndtagene, i bussen og på alt, hvad man ellers rører ved, så raske også kan få det på deres hænder. Hvis man derefter selv gnider sig i øjnene eller næsen, ryger virus ned i slimhinderne, og så kan de også blive smittet, siger han og forklarer, at forkølelsesvirus og influenzavirus er forskellige virustyper, men grundlæggende fungerer på samme måde – ved at bruge kroppens celler som værter, når de skal dele sig til endnu mere virus.

OGSÅ UNGE KAN BLIVE SYGE

Alle influenzatyper kan potentielt gå i

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

“DET ER KUN, HVIS DU HAR INFLUENZASYMPTOMER OG ALLEREDE ER SYG OG SVÆKKET I FORVEJEN ELLER PLUDSELIG FÅR PROBLEMER MED AT TRÆKKE VEJRET, AT DU SKAL BLIVE BEKYMRET OG KONTAKTE DIN LÆGE FOR EVT. AT KOMME I BEHANDLING.”

LARS ØSTERGAARD, PROFESSOR OG OVERLÆGE, ÅRHUS UNIVERSITETSHOSPITAL, SKEJBY SYGEHUS

blodet eller sætte sig på lungerne og give lungebetændelse. Derfor er smitten farlig for især ældre, svækkede eller overvægtige personer, siger Lars Østergaard og forklarer, at H1N1 skaber ekstra bekymring, fordi den i modsætning til almindelig influenza tilsyneladende også kan gøre ellers raske mennesker syge.

– Ganske få patienter bliver så syge,

SPØRGSMÅL OG SVAR OM SVINEINFLUENZA OG H1N1

HVAD HEDDER SVINEINFLUENZA EGENLIG?

Den nye type influenza er faktisk mere præcist en ny streng af den allerede eksisterende influenzavirus H1N1, som igen er en undertype af influenza A. Derfor hedder den helt præcist "Influenza A (H1N1)v", "H1N1/2009" eller "Ny H1N1".

Selve influenza-A-undertypen H1N1 har eksisteret i mange år og var i 2006 ansvarlig for cirka halvdelen af alle influenzainfektioner.

HVAD VIL DET SIGE, AT INFLUENZAVIRUS MUTERER?

Når mennesker bliver smittet med influenza, danner de antistoffer, så de i de næste mange år ikke kan smittes af den samme type influenza igen. Det betyder, at virus hele tiden skal ændre sig til en ny type for at snyde kroppens immunforsvar og dermed overleve, og det betyder igen, at der løbende skal udvikles en ny influenzavaccine. Vira, der ikke ændrer sig, vil blive udryddet, mens de, der muterer, vokser og bliver dominerende, til de også bliver udryddet.

HVORFOR KAN MAN IKKE VACCINERE MOD H1N1/2009 ENDNU?

Det tager omkring 5-6 måneder, fra en ny influenzavariation er fundet, til man kan have en færdigudviklet vaccine parat. Influenzastrengen bliver blandet med andre og mere harmløse vira, så vaccinen ikke bliver lige så farlig som selve sygdommen, og selve vaccinen bliver masseproduceret ved at indsprøjte denne nye streng i flere tusind kyllingeæg.

HVAD ER EN VIRUS?

Et virus er en lille partikel med et stykke DNA eller RNA, og det kræver en værtselle for at kunne danne nye kopier af sig selv. Ofte ødelægger virus værtscellen, men det sker ikke altid. Der findes op imod 5.000 forskellige slags vira, som enten smitter mennesker, dyr eller planter.

HVORDAN BEREGRER MAN, OM EPIDEMIEN NÅR DANMARK?

Rent praktisk opstiller forskerne en formel, hvor de bl.a. tager højde for, hvor smitsomt et virus er, og i hvor høj grad befolkningen er modtagelig – for H1N1/2009 er vi f.eks. meget modtagelige, fordi vi ikke har haft mulighed for at blive immune. Det, man grundlæggende beregner, er, hvor hurtigt og i hvor høj grad smitten fra få enkeltindivider vil sprede sig ud til resten af befolkningen.

I beregningen tages f.eks. højde for, hvor tæt kontakt folk har med hinanden, da det også kan påvirke smittespredningen. Forudsætningerne i formelen, som udregner den såkaldte "basic reproductive rate", ændrer sig hele tiden, i takt med at flere eller færre bliver smittede, fordi det så igen har indflydelse på, hvor mange der kan smitte andre eller selv allerede er immune over for smitte.

➤ at vi lægger dem i en maskine, der ilter deres blod og trækker vejret for dem. I Danmark har vi indtil videre haft to af den type, og de har begge overlevet, siger han.

Hvor hårdt den nye virus præcist rammer unge mennesker, er dog usikkert. De første rapporter tydede på en endog meget høj dødelighed, men hen over sommeren har den sydlige halvkugle haft sin store influenzaepidemi, og her viser studier fra f.eks. New Zealand, at dødeligheden måske ikke er så høj som frygtet.

Det har f.eks. også senest fået de danske sundhedsmyndigheder til at nedjustere deres forventninger til, hvor mange danskere der vil dø af en eventuel epidemi.

Men derfor skal vi alligevel stadig have et vågent øje på den nye virus, understreger Lars Østergaard.

NY FORSKNING I EN FART

– Vi er ikke på samme måde immune over for H1N1, som vi er over for vira, der har været her i årtier, og selvom H1N1/2009 er en variation af kendte influenzavira, kan den potentielt sprede sig langt hurtigere i befolkningen. Og hvis den muterer og vender tilbage i en mere aggressiv form, kan det blive meget bekymrende.

Professoren forklarer, at forskerne bruger nogle avancerede forudsigelsesmodeller til at spå om, hvornår epidemien for alvor kommer til Danmark, og hvor kraftig den bliver. Men netop fordi den er så ny, er det ikke sikkert, at H1N1 opfører sig som forudset. Derfor er der også brug for at lære mere.

– Man forsker i stor stil i denne influenzatype i hele verden, og derfor bliver vi også konstant klogere på, hvor skadelig den er. Her på Skejby har vi f.eks. lynhurtigt igangsat en undersøgelse, hvor vi systematisk skal følge alle

2500 gravide, der skal på vores fødeafdeling i de næste ni måneder, for at se, hvor modtagelige de er over for H1N1, og præcist hvor syge de eventuelt bliver. Som forsker handler det om at handle hurtigt, når man kan, og det har vi heldigvis kunnet i denne situation.

HAVDE RET I DIAGNOSEN

Antallet af smittede på verdensplan stiger hurtigere, end tryksværten i dette magasin kan nå at tørre, og derfor er det formentlig også bare et spørgsmål om tid, inden epidemien for alvor når til Danmark. I øjeblikket rapporterer Statens Seruminstitut om under 100 smittede per uge, men et sandsynligt scenarie, når influenzaen virkelig får fat, er, at op imod hver ottende vil blive hjemme fra arbejde under epidemien, og måske så mange som hver anden i de værste to uger.

Men ud over besværet med at skulle ligge hjemme i sengen og holde sig væk fra andre mennesker, understreger Lars Østergaard, at en H1N1-smitte ikke er noget, man skal være bange for.

– For hovedparten af danskerne vil H1N1 højst betyde et par dage i sengen med influenzasymptomer, et par kodimagnyl og en kold klud på panden. Det er kun, hvis du har influenzasymptomer og allerede er syg og svækket i forvejen, eller pludselig får problemer med at trække vejret, at du skal blive bekymret og kontakte din læge for eventuelt at komme i behandling, forklarer han.

Og da *Augustus* vender tilbage til professoren et par uger efter, viser det sig, at han i hvert fald har ret i spådommen i et enkelt tilfælde.

Hans 18-årige datter havde influenza og blev syg. Men efter et par dage i sengen var hun frisk og klar igen.

– Og sådan vil det gå for langt, langt de fleste. Der er virkelig ingen grund til at blive unødigt urolig, siger han. **L**

INGEN VIDSTE, HVAD DET VAR

Bortset fra dødstillene er den største forskel på nutidens influenza A og fortidens store epidemier som pest og kolera, at man dengang ikke vidste, hvad det var. Alligevel er der især ved koleraen visse ligheder i befolkningens reaktioner og i de foranstaltninger, der blev taget.

AF GITTE BINDZUS FOLDAGER

”Beskyt dig selv og andre mod Influenza A (H1N1)”

Sådan lyder overskriften på Sundhedsstyrelsens plakater, der i øjeblikket pryder vægge og døre på institutioner, skoler og arbejdspladser. Rådene er bl.a., at man skal nyse i ærmet og blive hjemme, hvis man er syg.

For de fleste er plakaterne nok et nyt fænomen i epidemibekæmpelsen, men hos historiker Gerda Bonderup vækker de et genkendende smil.

– Det minder mig om, hvad man gjorde for at bekæmpe kolera, da den hærgede i 1800-tallet. Dengang blev lægernes forholdsregler også trykt og hængt op på offentlige steder, fortæller Gerda Bonderup, der er lektor

Pieter Bruegel den Ældre
”Dødens triumf”,
Museo del Prado, Madrid

emeritus på Institut for Historie og Områdestudier og ekspert i historiske epidemier – især kolera.

– Forholdsreglerne var selvfølgelig nogle andre end i dag. Man skulle bl.a. sørge for at holde kroppen varm med passende klæder og et varmt bælte om maven samt vogte sig for uafbrudt åndsanstrengelse, ængstelse og frygt, fortæller hun.

Problemet med både kolera og andre historiske epidemier og pandemier var ifølge Gerda Bonderup, at man ikke vidste, hvad det var for sygdomme, eller hvordan de spredte sig.

– De var helt nye for lægerne, og i ingen af tilfældene vidste de, hvad det

var, der ramte befolkningen. De famlede derfor meget i blinde, og især da koleraen hærgede, var de langt fra enige om den bedste måde at bekæmpe sygdommen på, fortæller hun

FØLG REGLERNE ELLER BLIV SKUDT

Kolera er en af de seneste epidemier, som virkelig ramte Danmark hårdt, og vi har mange beskrivelser af, hvordan både læger og befolkning reagerede.

Da kolera første gang brød ud i Europa i begyndelsen af 1830'erne, var et af de første tiltag i Danmark den meget restriktive koleralovgivning fra 1831, hvor alle de traditioner, man havde haft de seneste 500 år, blev

lovfæstet. Det var bl.a. lazaretindlæggelser, hvor man isolerede de syge, karantæner og hurtig begravelse af de døde. Boliger, der husede folk med sygdommen, fik påklistret en seddel, hvor der stod CHOLERA, ligesom man gjorde det ved pest og spedalskhed. Loven nævnte også, at hvis der var nogen, der handlede mod reglerne, blev de skudt.

Koleraen nåede dog ikke Danmark i 1830'erne. Det skete først i 1853.

– I første omgang tog man den gamle lovgivning fra 1831 i brug, men lægerne var nu begyndt at være af en anden skole og mente ikke længere, at karantæner hjalp noget. I stedet syntes

DEN SORTE DØD

Når man taler om epidemier, kommer man ikke uden om pesten, der viste sig ved sorte bylder på kroppen.

Man ved dog ikke ret meget om den, eller hvor hårdt Danmark egentlig blev ramt, da den hærgede i Europa i midten af 1300-tallet. Lektor Anders Bøgh fra Historisk Afdeling kan imidlertid fortælle følgende:

– I 1354 afskaffede man dødsstraffen i Danmark pga. af den voldsomme mangel på mennesker, så det siger jo et eller andet, lyder det fra lektoren, der fortæller, at dødstallet anslås til at ligge på omkring 40 procent.

– Man regner med, at omkring år 1400 var Vesteuropas befolkning blevet halveret, da pesten kom igen af flere omgange, og derfor

er pest nok den sygdom, som man må antage har dræbt den største andel af en befolkning, siger Anders Bøgh.

I første omgang mente lægerne dengang, at pesten skyldtes nogle bestemte stjernekonstellationer over Det Indiske Ocean, men siden har man fundet ud af, at den skyldes bakterier fra lopperne på sorte rotter.

På trods af at man dengang ikke vidste, hvad sygdommen skyldtes, og hvordan man bekæmpede den, var der masser af råd, man kunne følge. Fra det medicinske fakultet i Paris var anbefalingen til at undgå sygdommen følgende:

Undgå træthed, sult, frisk frugt, kvinder og luft i tarmene.

F. KR. KOPPER

Kopper har formentlig været kendt tilbage fra før vores tidsregning. I begyndelsen af 1800-tallet begyndte man at vaccinere for sygdommen, og i 1980 erklærede WHO den for helt udryddet.

1348 PESTEN - DEN SORTE DØD

På seks år dræbte den mellem 20-30 millioner mennesker i Europa, hvilket svarer til en tredjedel af befolkningen. På verdensplan menes den at have dræbt omkring 75 mio. mennesker.

100

1050

1100

1150

1200

1250

1300

1350

1400

1

de, at hygiejneindsatsen skulle styrkes, hvilket de allerede havde påpeget over for det nyudnævnte folketing året inden, fortæller Gerda Bonderup.

Lægerne fik derfor indført, at de skulle gå fra hus til hus og lære folk, hvordan de gjorde deres bolig ren, og hvordan de holdt sig selv rene. Det indebar f.eks. at vise de fattige, hvordan de skulle dyppe vaskesvampen i sæbevandet. Da der ikke var nok læger til at udføre alle husvisitationerne selv, lavede de et opråb i aviserne, hvor de bad om hjælp, og herefter kom mange velhavende mennesker de fattige til undsætning.

– I mange andre lande forsøgte befolkningen at finde en sydebuk for epidemien, men ikke i Danmark. Her hjalp man hinanden. De rige var selvfølgelig bange for, at sygdommen skulle sprede sig, når de havde den så tæt på, men mærkværdigt nok gik de alligevel selv ud og hjalp frem for at

sende deres tjenestefolk, siger Gerda Bonderup.

På trods af denne hjælp fra overklassen var en stor del af befolkningen tilsyneladende stadig bange for at komme tæt på de syge. Og det til trods for at lægerne forklarede, at kolera ikke smittede. Flere steder kan man læse om rædsel og arbejdsnægtelse i forbindelse med arbejdsopgaver, hvor man havde kontakt med de syge, og flere læger måtte derfor selv bringe de syge på lazaretterne.

DRIK SKOVDUFT PÅ FLASKE

Under koleraepidemien i 1853 oplevede man dagligt flere og flere døde, og man havde ingen ide om, hvad der var årsag til sygdommen. Til gengæld var der ingen grænser for, hvad det offentlige brugte på at bekæmpe sygdommen. Sundhedskommissionerne, der var ansvarlige for bekæmpelsen, fik alle de midler, de krævede, og det var både til

husvisitationer, teltlejre for raske mennesker, mens der blev ryddet op i deres slumkvarter, og til generel hoveddrenge- gøring i hovedstaden.

Også hos befolkningen blev der brugt penge på alverdens hjælpemidler mod kolera. Blandt andet blev mavebæltet, der holdt maven varm, så populært, at det i en periode ikke var til at skaffe. Derudover solgte man også rigelige mængder af ”kolerasnapse”, der gerne skulle have et indiskklin- gende navn, fordi kolera kom derfra, og inderne derfor havde større erfaring i at bekæmpe sygdommen. Kvinder måtte dog ikke drikke snaps, så til dem var der likør. På grund af den ulidelige stank, kolerasygdommen medførte, solgte man derfor ”Skovduft på flaske”.

– Det lyder jo komisk, når man hører sådan noget i dag. Og jeg kan ikke lade være med at forestille mig, hvordan de plukkede grene i skoven og proppede dem på flasker. Men der var mange,

1800-TALLET

TUBERKULOSE

Man mener, at tuberkulose i denne periode dræbte omkring en fjerdedel af den voksne befolkning i Europa. I 1918 var sygdommen dog stadig skyld i hvert sjette dødsfald i Frankrig, og sygdommen er fortsat den mest udbredte i verden.

1489 TYFUS

Ramte første gang i Spanien, men har hærget flere gange i historien. Bl.a. anslår man, at 8 mio. tyskere døde af tyfus under 30-årskrigen i 1618-1648.

1830-37 FØRSTE KOLERAPANDEMI

Koleraen nåede bl.a. Tyskland, England og Frankrig. I Paris døde mellem 15-20.000, mens der i London døde over 6.000.

1848-53 ANDEN KOLERAPANDEMI

I den periode nåede koleraen også til Danmark, hvor 6688 døde. Værst gik det dog ud over Rusland med over 1 million døde.

1860'ERNE TREDJE KOLERAPANDEMI

I Europa blev især Italien, Belgien, Holland, Ungarn og Rusland ramt.

1890'ERNE FJERDE KOLERAPANDEMI

I 1892 nåede koleraen bl.a. til Hamborg, hvor over 8.000 døde. I alt tog kolera mellem tre og seks procent af befolkningen.

1918-1919

DEN SPANSKE SYGE

Man mener, at omkring halvdelen af verdens befolkning blev påvirket, hvoraf 25-50 mio. mennesker døde – heraf 14.000 danskere. Sygdommen blev først konstateret i Spanien. Især døde mange soldater under 1. verdenskrig, da deres immunforsvar var svækket. Den spanske syge er et influenzavirus (H1N1), der dengang især ramte de 15-45-årige.

950 1450 1500 1550 1600 1650 1700 1750 1800 1850 1900

der slog mønt på folks angst, som man ofte ser det i krisetider, siger Gerda Bonderup.

INGEN SENSATIONER I AVISERNE

I modsætning til i dag, hvor man kan læse den ene skrækoverskift efter den anden om influenza A i aviserne, var der intet, der mindede om den slags, da koleraen hærgede i midten af 1800-tallet.

– Det var helt anderledes, og der var slet ingen sensationsstof i aviserne – snarere det det modsatte. Især hovedstadsaviser som *Berlingske Tidende* forsøgte at berolige folk. Derudover viderefortalte de informationen fra sundhedskommissionerne og skrev hver morgen, hvor mange nye tilfælde der var kommet, og hvor mange døde der

var. Det var meget nøgternt og ikke spor dramatisk. Faktisk ret kedeligt, hvis man ser på det med vor tids øjne, forklarer Gerda Bonderup.

Det afholdt dog ikke folk fra at sprede rygter og historier, og det skete især ved hjælp af skillingsviser, siger historikeren og fortæller en af dem:

– Der gik en vise om en mand, der havde det skidt og derfor bad sin kone om at massere sin mave, for det havde han fået at vide, at man skulle – altså holde maven varm og ren. Til hjælp tog konen en børste, og så gnubbede hun mandens mave. Men så så de, at maven blev helt sort, og da de vidste, at koleralig var blå-sort, blev de bange for, at han havde kolera. Det viste sig dog, at det var børsten fra kakkelovnen, hun

havde brugt, og det bare var kullet, der havde gjort hans mave sort.

6.688 DØDE

Lige inden nytår 1853 døde den sidste af de 6.688 danskere, der omkom af kolera i denne omgang. Efterfølgende truede sygdommen flere gange fra nabolandene og viste sig også i Danmark i nogle få tilfælde. Hver gang oplevede man panik og rædsel i befolkningen, men samtidig også en stor velvillighed til at hjælpe. Håndteringen fra lægerne var også den samme, da de stadig ikke vidste, hvordan de helt præcist fik bugt med sygdommen.

– Lægerne kunne simpelthen ikke blive enige om, hvad sygdommen skyldtes. Nogle mente, at det skete ved berøring, mens andre mente, den var luftbåren. Og på grund af denne usikkerhed bad man alle læger lave beretninger om, hvad de så, og det var i disse beretninger, at man virkelig får en god fornemmelse af livet dengang, og det var det, der gjorde, at jeg i sin tid faldt for emnet, fortæller Gerda Bonderup.

Først i 1880'erne finder man ud af, at årsagen til sygdommen er en bakterie, som findes i vand og fødevarer. I Danmark betyder det i første omgang, at man gør endnu mere ud af hygiejnen, og sygdommen forsvinder også helt fra landet og fra Europa i det hele taget i slutningen af 1800-tallet.

I flygtningelejre i Afrika og andre steder forekommer sygdommen stadig i dag, og WHO anslår, at mellem 3-5 millioner mennesker bliver ramt hvert år, hvoraf ca. 120.000 dør. Til sammenligning er der per d.d. rapporteret omkring 250.000 tilfælde af influenza A, hvoraf knap 3.000 er døde.

2002 SARS

Blev opdaget i Kina og spredte sig til flere lande i løbet af det efterfølgende år. I maj 2003 var der 6.727 registrerede tilfælde fordelt på 28 lande på 6 kontinenter, hvoraf 478 var døde.

2004

FUGLEINFLUENZA (H5N1)

Blev opdaget i Vietnam, da nogle fugle var smittet. I maj 2005 blev alle nationer bedt om at forberede sig på en mulig pandemi, der kunne risikere at ramme 20 procent af befolkningen. I november 2007 var der registreret adskillige tusinde tilfælde, men kun 262 var døde på verdensplan, hvilket er meget lidt for en influenza.

1957

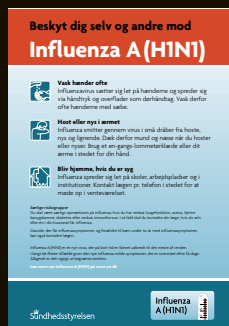
DEN ASIATISKE INFLUENZA

En H2N2-influenza, der brød ud i Kina og dræbte 1-2 mio. mennesker på verdensplan – heraf 70.000 i USA.

1968

HONG KONG INFLUENZA

En H3N2-influenza som blev opdaget i Hong Kong og dræbte omkring det samme antal som influenzaen i 1957.

Sundhedsstyrelsen udarbejdede plakater med råd til, hvordan man undgår smitte med H1N1. Dette gjorde man også i 1853 under koleraepidemien. Dengang var rådene bl.a. at man skulle klæde sig varmt, undgå fugtig luft samt vogte sig for nedtrykkende sindslidelser, ængstelse og frygt.

1950

2000

“VI HAR FOR EKSEMPEL
DE ÆLDGAMLE FORESTILLINGER
OM KIMÆRER, VÆSENER,
DER ER HALVT MENNESKE,
HALVT DYR.”

MIKKEL THORUP, ADJUNKT I IDEHISTORIE

DEN NYE SÅRBARHED

Halv gris, halv menneske
– helt skræmmende.

Pandemier som svineinfluenzaen indvarsler på lige fod med den internationale terror en ny følelse af sårbarhed hos os. Vores styrke – globaliseringen og det åbne samfund – føles nu samtidig som vores svaghed, siger idehistorikeren Mikkel Thorup.

AF HANS PLAUBORG

Det er farligt at leve. Man dør af det.

Det ved familien Gladney i Don Delillos satiriske roman *Hvid støj* alt om. En dag bliver den skole, børnene går på, evakueret på grund af giftgasser:

“De måtte evakuere underskolen om tirsdagen. Børnene fik hovedpine og irriterede øjne, metalsmag i munden. En lærer rullede rundt på gulvet og talte fremmede sprog. Ingen vidste, hvad der var

galt. Nogle bygningsinspektører sagde, at det kunne være ventilationssystemet, malingen eller fernisen, skumisoleringen, den elektriske isolering, cafeteria-maden, strålerne som mikrocomputerne udsendte, asbestbrandsikringen, klæbestrimlerne på papkasserne, dampene fra klorvandet i svømmebassinet, eller måske noget dybere, mere finkornet, endnu tættere sammenvævet med tingenes tilstand.”

Risikoen er overalt, og alt er usikkert.

FOTO: LARS KRUSEAU-FOTO

Vask hænder ofte lyder et af de "lav-teknologiske" råd for at undgå smitte. Her er idehistorikeren Mikkel Thorup i gang ved håndvasken – mest til ære for fotografen.

- Både *hvad* der er farligt, *hvor* farerne kommer fra, og hvor farlige de er. Til sidst bliver det for meget for Babette, kvinden i familien. Frygten for farerne udvikler sig til en dødsangst så stærk, at hun opsøger en ny eksperimentel medicin, der kan fjerne angsten for døden. Risikoen ved at tage medicinen er abnorm:

"Jeg kunne dø. Jeg kunne leve, men min hjerne kunne dø. Venstre side af min hjerne kunne dø, men højre side kunne leve."

KATASTROFERATIONALITETEN

Don Delillos roman peger på, hvordan vi i vores forsøg på at håndtere de uendelige farer i det, sociologerne har døbt risikosamfundet, ofte vælger irrationelle midler eller endog midler, der er langt værre end det problem, de er udset til at bekæmpe.

– Der findes en beregning, der viser, at omkring 1200 amerikanere døde i trafikken i årene efter den 11. september, alene fordi de af frygt valgte at tage bilen i stedet for flyet. Der er virkelig et enormt misforhold mellem truslernes omfang og den måde, hvorpå vi forholder os til dem, siger adjunkt i idehistorie på Aarhus Universitet Mikkel Thorup, der bl.a. forsker i vores forhold til terrorisme og andre risikofænomener.

"HVERT ÅR DØR 500-1000 MENNESKER I DANMARK AF EN ALMINDELIG INFLUENZAEPIDEMI. DET ER DER INGEN, DER SKÆNKER EN TANKE. DET ER BLOT EN DEL AF 'BAGGRUNDSSTØJEN' VED AT LEVE I ET SAMFUND."

MIKKEL THORUP, ADJUNKT I IDEHISTORIE

Vores forhold til H1N1, bedre kendt som influenza A og engang bedst kendt som svineinfluenzaen, er ingen undtagelse, mener han.

– Hvert år dør 500-1000 mennesker i Danmark af en almindelig influenzaepidemi. Det er der ingen, der skænker en tanke. Det er blot en del af ”baggrundsstøjen” ved at leve i et samfund. Det er individuelle hverdagskatastrofer på linje med trafikdrab. Men så dør der pludselig to unge mexicanere af en ny influenza, og med det samme opstår ideen om, at den store katastrofe er på vej. Nogle få uger er der tilløb til total panik. Alle alarmsystemer er i beredskab, Mexico kommer nærmest i karantæne, og der hamstres medicin. Det virker komplet irrationelt, siger Mikkel Thorup. Han mener dog, at reaktionen er udtryk for noget andet, nemlig at den ”almindelige” rationalitet blot er afløst af en særlig katastroferationalitet.

– Hvis den exceptionelle katastrofe var på vej, *hvis* influenzaen nu var stærkt dødelig, og det vidste man jo ikke i en kort periode efter de første udbrud, ja, så ville det være uansvarligt ikke at tage *alle* tænkelige forholdsregler. Katastroferationaliteten fortæller os, at vi skal gøre alt for at hindre *worst case*. Først bagefter kan vi så konstatere, at, ja, vi brugte måske for alt mange ressourcer på influenzaen, vi indskrænkede folks rettigheder for meget for at undgå terrorangreb, kort sagt, vi gik i panik, og midlerne, vi brugte, stod slet ikke mål med den reelle fare.

KONTROL GENNEM HANDLING

Svineinfluenzaen er blot den seneste i rækken af verdensomspændende epidemipanikker. Først var det SARS-virussen, der i 2003 skræmte en hel verden fra vid og sans. Den endte med at slå 478 mennesker ihjel – primært kinesere. Til gengæld viste WHO’s beregninger ef-

terfølgende, at SARS-panikken havde kostet mellem 100 og 200 mia. kroner. For det beløb kunne man formentlig have vaccineret alle verdens børn mod tuberkulose, der hvert år koster over en million mennesker livet i u-landene.

I 2005 og 2006 kom fugleinfluenzaen (H5N1), hvis hærgen fra Asien mod Europa vi dagligt kunne følge i medierne. Høns drattede døde om i Tyrkiet på grænsen til Europa, hvorefter tre ænder i Donau-deltaet i Rumænien døde. De døde fugle kom dag for dag nærmere landets grænser, og i marts 2006 ramte influenzaen også Danmark. Med hensyn til det menneskelige tabstal var tragedien dog til at overse: 262 døde på verdensplan.

– Epidemierne og den verdensomspændende terror indvarsler en ny følelse af sårbarhed hos os, siger Mikkel Thorup.

– Som samfund og som personer føler vi os i stigende grad udsat for kræfter, vi ikke kan identificere og først rigtig opdager, *når* de har ramt os. Mange af de ting, vi troede definerede og beskyttede os – globaliseringen og vores åbne samfund – ser vi nu pludselig som det, der gør os allermost sårbare. Det er stressende og angstskabende. Vi forsøger at genvinde kontrollen ved at handle. Det er næsten ligegyldigt hvordan. Derfor har vi også set alle de her overdrevne udtryk for handlen i forbindelse med influenza A: DSB, der udsender et direktiv om, at folk ikke bør give hinanden hånden, en skole, der opfordrer til, at børnene lader være med at give hinanden et knus, og en politiker fra Dansk Folkeparti, der kræver særlige vaccinationsvilkår for sig selv og sin kæreste.

UDEN SIKKER VIDEN

Kim Lilholt Ruggaard, der er ph.d.-stipendiat ved Center for Virksomheds-

kommunikation på Handelshøjskolen, peger på, at epidemitruslen understreger den kendsgerning, at vi i vidensamfundet er sårbare over for netop viden.

– H1N1 sætter fokus på vores forestillinger om autoriteters kommunikation til os og vores egen risikohåndtering som borgere. På ét plan ønsker vi, at den risikohåndtering alene varetages af autoriteterne, men på et andet plan ved vi godt, at vi selv må forholde os til den ud fra de ofte modstridende informationer fra eksperter og autoriteter, siger Kim Lilholt Ruggaard.

I de vestlige lande har myndighederne reageret forskelligt på influenzaepidemien. Det skyldes ifølge Kim Lilholt Ruggaard, at det er blevet svært for myndighederne at melde entydige forholdsregler og strategier ud, når også lægevidenskaben signalerer, at der er forskellige holdninger til sagen.

– Vi får den forestilling, at der snarere er tale om fortolkninger end om uomtvistelige facts.

Både politikere og befolkning må lære at navigere i den usikkerhed – f.eks. når man skal vælge en vaccine til eller fra. Der er altid både fordele og ulemper.

FRYGTENS POLITIK

Problemet for politikerne er blot, at de i særlig grad er forpligtet på at vise handlekraft. Deres primære opgave er ikke længere at tilvejebringe velfærd, men at beskytte os mod risici, og derfor får vi al snakken om tryghed, sikkerhed og sundhed, konstaterer Mikkel Thorup. Men tryghed eksisterer ikke uden utryghed, sikkerhed ikke uden usikkerhed og sundhed ikke uden sygdom.

– Den forhenværende statsminister brugte en stor del af sin seneste nytårstale på at tale om tryghed. Som politisk budskab virker det kun, hvis man samtidigt gør folk opmærksomme på, at de har grund til at være utrygge. Derfor får vi

også at vide, at mange af de ting, vi har taget for givet og værdsætter, er under pres. Det være sig alt fra den vestlige civilisation, demokratiet og ytringsfriheden til sundheden, finansverdenen og boligmarkedet. Det hele er under pres, og der må vises handlekraft for at sikre vores tryghed. På den måde er vi efter min opfattelse i dag tæt på at være tilbage ved en politisk logik fra før velfærdsstaten, hvor politikken handlede om borgernes sikkerhed og ikke så meget andet.

ET VIDENSKABELIGT NAVN

Den nye influenzavirus stammer fra svin, og da den blev opdaget i foråret, blev den da også hurtigt døbt svineinfluenza. Det satte imidlertid verdens landbrugsorganisationer i alarmberedskab, som frygtede, landmændene snart ville have solgt den sidste svinemørbrad. Derefter kom den en kort overgang til at hedde Mexico-influenza efter det land, den først blev opdaget i. Det fik de mexican-

ske myndigheder se at se rødt – eller måske snarere ryggen af den sidste turist på vej ud af Mexico. Så det måtte den heller ikke hedde.

Dernæst anbefalede WHO, at influenzaen officielt skulle hedde A(H1N1) eller rettere ”ny” A(H1N1), idet A(H1N1) er en gammelkendt virusfamilie. Sundhedsstyrelsen i Danmark fulgte hurtigt WHO’s anbefaling

Lektor Lotte Meinert fra Afdeling for Antropologi og Etnografi har med interesse fulgt navnelegen.

– I Sundhedsstyrelsen siger de, at man valgte at skifte navn, da man fandt ud af, at der rent genetisk var mere humant materiale end svinemateriale i virussen. Men jeg har faktisk tjekket timingen, og diskussionen om at skifte navn kommer langt før den videnskabelige begrundelse, siger Lotte Meinert.

Hendes forklaring på navneforandringen er, at det simpelthen har været et spørgsmål om at dæmpe frygten.

– Zoonoser – altså de sygdomme, der smitter mellem dyr og mennesker – vækker væmmelse og gør os ofte ekstra bange. Ved at gøre et videnskabeligt navn til det officielle signalerer man til befolkningen, at myndighederne og forskerne har styr på situationen og ved, hvad der forgår, siger Lotte Meinert.

NATUREN ER OND

Mikkel Thorup ser også det videnskabelige navn H1N1 som et forsøg på at nedtone frygten og få flyttet influenzaen fra den offentlige samtale og ind i laboratoriet.

– Navnet ”svineinfluenza” giver let folk den association, at de hellere må løbe skrigende væk fra ethvert svin, de ser. H1N1 derimod associerer til, at videnskaben har klassificeret den, og at vi kan følge, monitorere og kontrollere den.

”Naturen er ond,” hedder det i Lars von Triers film *Antichrist*, og Mikkel

I filmen *Outbreak* fra 1995 truer en dødens farlig luftbåren virus med at udslette verdens befolkning.

Thorup peger på, at frygten for svineinfluenza også har rod i nogle dybtliggende bevidsthedsforestillinger, vi har om naturen og dyrene som onde og vilde.

– Vi har for eksempel de ældgamle forestillinger om kimærer, væsener, der er halvt menneske, halvt dyr, og vi har forestillingen om det beboede og civiliserede over for skoven og det vilde. Den fernis, der adskiller os fra dyrene, kan nedbrydes eller overskrides, og så opstår noget potentielt meget farligt. Hvis samfundet og civilisationen bryder sammen, så vender mennesket tilbage til naturtilstanden. Mennesket bliver igen et dyr. Det har film, kunst, litteratur osv. i masser af tilfælde spillet på, og det betyder, at vi har et helt lager af forestillinger i vores bevidsthed, der bare venter på at blive aktiveret. Når man hører om fugleinfluenza, er det næsten umuligt ikke at komme til at tænke på Hitchcocks film – fuglene, der kommer til os med ondskab og sygdom.

Men lige så vel som billeder kan være skrækindjagende, kan de også være stærkt afdramatiserende. Da den første dansker, en kvinde, blev konstateret smittet med den nye influenza, var der en del hemmelighedskræmmeri omkring det, og hun forblev anonym i offentligheden. Senere er influenzaofrene dog dukket op på tv-skærmen i en lind strøm.

–Der var bl.a. en lærer fra en sports efterskole, som var blevet smittet. Tvholdet havde besøgt ham i hans hjem, hvor han lå i sin seng og så helt normal ud. Han var ikke blevet til halvt svin og halvt menneske, men så næsten rask ud. Så tænker vi: Ja, ja, det er nok ikke så galt, og går ud og vasker hænderne en ekstra gang. Bare for en sikkerheds skyld, griner Mikkel Thorup.

“H1N1 SÆTTER FOKUS PÅ VORES FORESTILLINGER OM AUTORITETERS KOMMUNIKATION TIL OS OG VORES EGEN RISIKOHÅNDTERING SOM BORGERE.”

KIM LILHOLT RUGGAARD, PH.D.-STIPENDIAT, HANDELSHØJSKOLEN.

Masser af film har vist os billeder af, hvordan verden vil se ud, hvis den store epidemikatastrofe rammer os. Billederne har lagret sig i vores bevidsthed og blev uden tvivl aktiveret hos mange af os, de første gange vi hørte om udbruddet af den nye influenza.

FOTOS: JESPER RAIS, LARS KRUSE OG SØREN KJELDGAARD

Ca. 450 mennesker var med ved højtideligheden i aulaen, der også blev videotransmitteret.

72 hold deltog i fodboldturneringen på idrætsdagen. I finalen vandt Baskerne 3-2 over FC Priest.

Århus-borgmester Nicolai Wammen var på pletten ved idrætsdagen og overrakte medaljer til de vindende hold.

ÅRSR

Traditionen tro fejrede Aarhus Universitet den 11. september sin fødselsdag – den 81. af slagsen – med et brag af en fest.

AF HANS PLAUBORG

I aulaen overværede ca. 450 indbudte gæster rektor Lauritz B. Holm-Nielsen uddele drøje verbale hug til videnskabsminister Helge Sander, der selv tog imod dem på forreste stolerække. Rektor valgte nemlig at benytte talerstolen til at kritisere det, han opfatter som en problematisk politisk indblanding i alt for mange aspekter af universitetets drift.

Trods kritikken kunne videnskabsministeren senere på eftermiddagen kåre Aarhus Universitet til årets iværksætteruniversitet. Aarhus Universitet satser stort på at styrke iværksætterly-

sten og -evnerne hos de studerende og har fra 2007 til 2008 fordoblet antallet af iværksætterrelevante kurser.

Om aftenen fortsatte festlighederne i Musikhuset, hvor næsten 2400 medarbejdere og andre gæster overværede en række kendte danske musikere nyfortolkninger af Bob Dylans sange. En mand, der havde særlig travlt på dagen, var TV-2-forsanger Steffen Brandt, som både skulle nå at underholde i Musikhuset og i Universitetsparken, hvor tusinder af studerende festede i den lune septemberaftenvind.

Nobelprisvinderen fra 1997, 90-årige Jens Chr. Skou, var formentlig godt tilfreds med rektor Lauritz B. Holm-Nielsens årsfesttale. Jens Chr. Skou har selv ved flere lejligheder kritiseret Videnskabsministeriet for at blande sig for meget i universiteternes forhold.

"Kom og tag et billede af os," lød det fra tre friske piger i parken.

Sangerinden Kira gik på scenen i Musikhuset iført sommerkjole, udslået hår og bare fødder. Kort efter flænsede hendes hæse stemme luften i en voldsom udgave af Bob Dylans "Masters of War" – en sang, der stadig er aktuel, sagde Kira med henvisning til Irak-krigen.

EN GENERALSEKRETÆR

KRYDSEDE SINE SPOR

Også da han læste økonomi på Aarhus Universitet, var Anders Fogh Rasmussen uhyre effektiv. Ved universitetets årsfest den 11. september blev han udnævnt til æresalumne.

AF HANS PLAUBORG

Anders Fogh Rasmussen indrømmer det gerne: Der lå ingen idealistiske årsager bag, at han i 1972 begyndte at læse på Aarhus Universitet.

– Jeg må indrømme, at jeg ikke foretog andre vurderinger, end at det var det mest praktiske at læse i Århus. Jeg var allerede politisk engageret i Viborg Amt, så det ville være noget upraktisk, hvis jeg skulle læse i København, siger Anders Fogh Rasmussen.

AUGustus fik lejlighed til at tale med ham i forbindelse med universitetets årsfest. Her blev den tidligere statsminister udnævnt til årets æresalumne – en pris, der blev indstiftet ved årsfesten i 2008. Dengang gik prisen til Kronprins Frederik.

NØDVENDIG ARBEJDSDISCIPLIN

Anders Fogh Rasmussen fortæller, at det var en uhyre spændende tid at være økonomistuderende i.

– Studiet var meget præget af, at vi

havde fået den første oliekrise. Det var det helt overskyggende tema i økonomi-verdenen. Efter en lang periode med ubrudt vækst stod vi med en kolossal nedtur. Det var der meget fokus på i undervisningen. Hidtil var kurverne kun gået én vej. Nu gik de både op og ned og krydsede hinanden, og den slags bliver økonomer jo høje af, siger Anders Fogh Rasmussen med et smil.

Han husker det som en stor omvæltning at flytte fra en lille landsby i Midt-

NATO's generalsekretær Anders Fogh Rasmussen var på kort AU-visit i forbindelse med årsfesten for at modtage prisen som årets æresalumne. Danmarks tidligere statsminister læste økonomi på Aarhus Universitet fra 1972-1978.

JEG FORSØGTE OGSÅ AT TAGE NOGLE FAG PÅ STATSKUNDSKAB, MEN DET OPGAV JEG HURTIGT. DER VAR HOLDNINGERNE SIMPELTHEN FOR RØDE.

ANDERS FOGH RASMUSSEN

jylland til et stort studiemiljø i den jyske hovedstad.

– Jeg var vant til en tryk hverdag og en struktureret ramme i gymnasiet. Pludselig skulle jeg bo alene på et værelse og vænne mig til en langt friere studieform. Det tog mig lidt tid.

Efter første del af studiet flyttede Anders Fogh Rasmussen til Viborg, hvor han blev opstillet som folketingskandidat. Han fik studiejob i Håndværksrådet i København og skulle også finde tid til at besøge sin kæreste Anne-Mette, der boede på Sjælland.

– Jeg tror godt, man kan sige, at jeg fik grundlagt min arbejdsdisciplin i den periode. Jeg måtte være meget struktureret omkring min dagligdag for at nå det hele, siger Anders Fogh Rasmussen.

DE RØDE PÅ STATSKUNDSKAB

Derfor blev der heller ikke megen tid til det søde studentliv, indrømmer han.

– Jeg har aldrig fortrudt, at jeg ikke fik deltaget ret meget i det sociale studentliv. Jeg havde så travlt med det politiske arbejde, at jeg ikke skænkede det en tanke.

Studiemiljøet på Økonomi var ifølge Anders Fogh Rasmussen ikke så præget af venstreorienterede strømninger som mange andre studiemiljøer i 70'erne.

– Økonomi var et forholdsvis borgerligt studium, så på den måde befandt jeg mig godt. Jeg forsøgte også at tage nogle fag på Statskundskab, men det opgav jeg hurtigt. Der var holdningerne simpelthen for røde.

Anders Fogh Rasmussen var i en periode formand for Oeconrådet, og her kom han også i clinch med de røde holdninger repræsenteret af det, der dengang hed Fællesstudenterrådet ved Aarhus Universitet. Faktisk endte det med, at formand Fogh brød med Fællesstudenterrådets "doktrinære marxisme" og trak Oeconrådet ud af Fællesstudenterrådet.

Når det gælder det faglige indhold på studiet, var Anders Fogh Rasmussen en meget tilfreds studerende.

– Jeg er måske allermest glad for den arbejdsmetode og måde at ræsonnere på, som jeg lærte på studiet. Den har været mig til umådelig stor nytte i alt, hvad jeg har beskæftiget mig med

sidenhen – inklusive mit nuværende job.

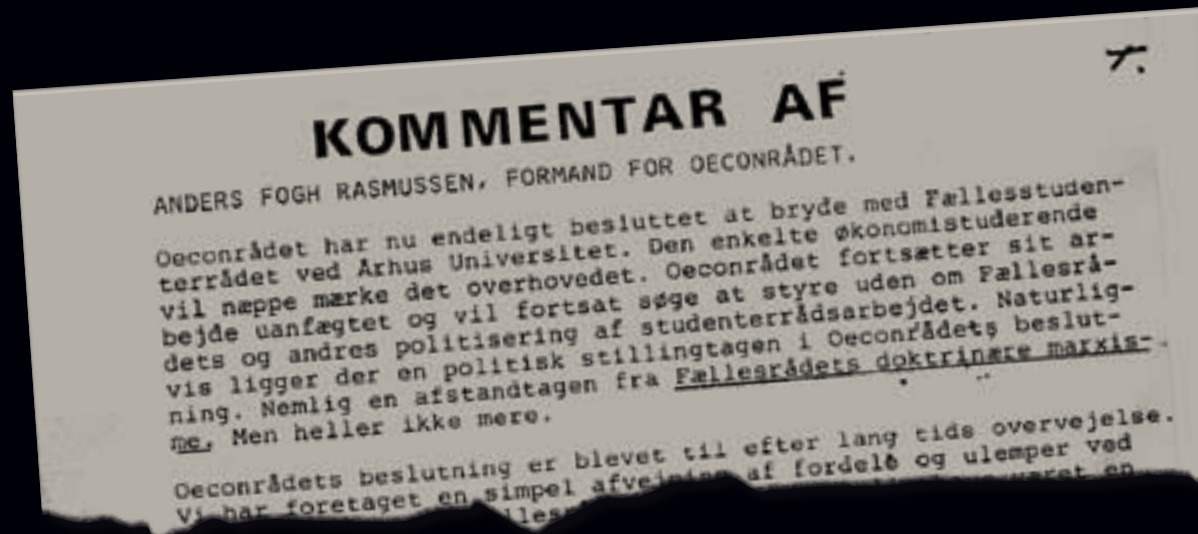
PLEJ ALUMNERELATIONERNE

Anders Fogh Rasmussen har gennem årene bevaret en tæt tilknytning til Aarhus Universitet. Ved flere lejligheder har han deltaget i politiske dueller med bl.a. Svend Auken på universitetet. Han mener, det er vigtigt, at danske universiteter gør mere for at pleje relationerne til tidligere studerende.

– Universiteterne er i dag i langt større konkurrence med hinanden globalt end tidligere, så det er afgørende vigtigt, at også danske universiteter knytter bånd til tidligere studerende, som kan fungere som ambassadører rundt om i verden.

Anders Fogh Rasmussen mener, at danske universiteter generelt har været for dårlige til at udnytte den rolle, alumnier kan spille for markedsføringen af deres alma mater.

– Jeg kan se, at i de omtaler, der har været af mig i internationale medier i forbindelse med mit nuværende job, står der næsten altid, hvor jeg har taget min uddannelse. Ad den vej bliver Aarhus Universitet nævnt alle mulige steder, og det er der selvfølgelig en værdi i.

AKADEMISK ROCK

IDA HAMMERICH NIELSEN

Bob Dylans musik var tema for Aarhus Universitets årsfest i Musikhuset. Hans tekster er samtidig et yndet forskningsobjekt for litteraturforskere, fortæller Jody Pennington, der er lektor ved Afdeling for Engelsk.

– Bob Dylan er nok den rockmusiker, hvis tekster er genstand for den mest omfattende forskning på universiteter verden over.

Litteraturforskere tager Bob

Dylan alvorligt, fordi de vurde-

rer hans tekster til at være lige så gode som poesi, siger Jody Pennington.

Det er omdiskuteret, hvad man kan sammenligne Bob Dylans tekster med, men mange anser ham for at være i kategori med modernistiske digtere som T.S. Eliot og Ezra Pound eller med Beat-digterne Allen Ginsburg og Jack Keruac. Han er også blevet sammenlignet med den engelske digter William Blake. Teksternes litterære kvaliteter ligger i deres tvetydighed, siger Jody Pennington.

– Bob Dylan begyndte sin karriere med at skrive folkesange. Mange fol-

kesange er meget konkrete og handler f.eks. om, at de sorte skal have stemmeret. På den måde bliver de meget tidsbundne. Bob Dylans folkesange er derimod tidløse – i en sang som "Blowing in the wind" får vi aldrig et svar. Der er en tvetydighed, som bliver ved med at lægge op til diskussion, siger Jody Pennington. ◀

En række kendte danske sangere gav til koncerten i Musikhuset personlige fortolkninger af Bob Dylans sange. Konferencier Mikael Bertelsen bandt koncerten sammen med små anekdoter fra universitetets historie.

FOTO: JESPER BAIS, ALU-FOTO

TERAPI TIL TIDEN

NLP-terapien har medvind i en vækstkultur, der har bredt sig til menneskets indre. Men religionssociologen Iben Krogdalen fra Aarhus Universitet advarer mod faren ved at kaste sig ud i et personligt udviklingsprojekt for selv at kunne sætte dagsordenen for sit liv.

Det moderne menneskes længsel efter at finde sit autentiske jeg har erstattet længslen efter Gud, og terapeuten har indtaget præstens plads, siger religionssociologen Iben Krogdalen. Efter sine studier af NLP-terapien udforsker hun nu den rolle, kristendommen spiller for moderne danskere.

AF HELGE HOLLESEN

Da Iben Krogdalen første gang hørte om NLP-terapi, blev hun både fascineret og skræmt. Fascineret, fordi den tilbød hende en mulighed for at kunne skabe sit eget liv og tage fremtiden i sin magt. Men også skræmt, for hvor skulle den magt komme fra?

Spørgsmålet pirrede Iben Krogdalen, der som uddannet i religionsvidenskab havde erfaring med at arbejde med religioner, der henviser til transcendent magter. Så hun kastede sig ud i at undersøge, hvordan man lærer at mestre fremtiden ved at bearbejde sit eget ubevidste. Her er det nemlig, vi ifølge NLP-terapeuterne kan finde ressourcer

til at blive herrer eller kvinder over vores eget liv.

I praksis lykkes det dog ikke, mener postdoc Iben Krogdalen, der i foråret forsvarede sin ph.d.-afhandling om det senmoderne menneskes omgang med Neuro-Lingvistisk Programmering, som terapien rettelig hedder.

– NLP hævder at være et neutralt

FOTO: ALAN SCHEIN/CORBIS

redskab til forandring, og jo mere du bruger det redskab, jo mere kan du skabe dig selv. Men når du går ind i den terapi, lærer du også at forstå dig selv i en NLP-optik. Og så kommer en anden, men skjult autoritet i spil, lyder hendes konklusion efter tre års studier af terapien. I den periode tog hun den etårige NLP-uddannelse og var selv i et terapiforløb i forbindelse med uddannelsen.

IKKE PLIGT, MEN LYST

Terapi til tiden kunne man kalde NLP, der er kendt for at være en effektiv korttidsterapi. Fra at være endnu et tilbud til kursusnomaderne på senfirsernes alternative scene for selvudvikling er NLP i dag mainstream på et arbejdsmarked med konstant fokus på at udløse medarbejdernes potentialer. Derfor er der også et stigende antal mænd på

leder- og mellemliderniveau blandt de omkring 300.000 personer, som Iben Krogsdal vurderer der årligt trækker på NLP-terapeuternes værktøjskasser. Derudover indgår NLP-redskaberne ofte i bl.a. den coaching, mange virksomheder bruger for udvikle de ansattes kompetencer.

Iben Krogsdal anerkender da også, at terapien er utrolig anvendelig i mange situationer, og siger, hun selv har haft stort udbytte af den. Men hun bliver skeptisk, når terapien stiller i udsigt, at vi kan tage magten over vores eget liv.

– Bag det udsagn ligger et uudtalt ideal om, at man skal sætte dagsordenen for sit eget liv og leve efter lyst frem for pligt. Det er typisk for vores tid, og langt hen ad vejen er det jo også et smukt ideal, at man skal være tro mod sig selv og tage ansvar for sit eget liv. Men hvis

det bliver den eneste måde at se tilværelsen på, så ender vi med at være øer, hvor vi glemmer, at det måske ikke altid er så vigtigt selv at sætte dagsordenen. Det hører med til at være menneske at anerkende, at livet er fuldt af pligter, og at der er masser af drømme, vi aldrig får indfriet, siger Iben Krogsdal.

MYTEN OM AUTENTICITET

Bag NLP-terapien ser Iben Krogsdal en grundlæggende fortælling, som hun kalder autenticitetens mytologi. Den beskriver hun som en forestilling om, at vi skal lære os selv at kende for at blive ægte.

– NLP lever på at formulere det problem, at vi her og nu ikke er autentiske, fordi et eller andet er gået galt i vores opvækst. Derfor skal arbejde med os selv for at genfinde os selv. Også i den

Vores samfund bygger helt fundamentalt på, at vi står i gæld til hinanden. Den afhængighed står desværre ikke i høj kurs i dag, siger religionssociologen Iben Krogsdal, som har studeret vækstterapien NLP. I et samfund præget af individualisering og privatisering ser hun NLP som terapi til tiden med dens udtalte mål om, at den enkelte selv skal sætte dagsordenen for sit liv.

DER ER LIGE SÅ MEGET MAGTANVENDELSE ELLER AUTORITET I AT UDTRYKKE ANDRE MENNESKER, SOM DER ER I AT UNDERTRYKKE DEM.

IBEN KROGSDAL, RELIGIONSSOCIOLOG

kristne forestilling var vi noget oprindeligt i samhørighed med Gud. Så kom syndefaldet, og siden sendte Gud sin søn for at forsones os. Så den kristne fortælling findes i en sekulariseret udgave i autenticitetens mytologi. I dag skal vi så forsones os med os selv. Længslen efter Gud er afløst af længslen efter vores sande autentiske selv. Og hvor kirken tilbyder synderen tilgivelse, tilbyder NLP en drøm om et andet liv, siger Iben Krogsdal og peger på, at den samme drøm også driver reklameindustrien.

– I nutidens forbrugssamfund har tanken om vækst spredt sig til menneskets indre, så i den optik er NLP også terapi til tiden, mener Iben Krogsdal.

AFHÆNGIG AF TERAPI

At finde sit autentiske selv er en proces uden ende. Også når det gælder en kort-

tidsterapi som NLP. For med nye måder at se sig selv på åbnes der også op for nye problemer, der skal løses.

– Der er hele tiden brug for at arbejde terapeutisk med sig selv for at finde sit autentiske udtryk, og i den forstand bliver man afhængig af terapi, konstaterer Iben Krogsdal. Hun ser NLP og andre terapier som systemer, hvor mennesker er under kulturel opdragelse.

– Man tror, man er i gang med at skabe sig selv, men bliver i virkeligheden skabt af den autoritet, man er underlagt. Og i tilfældet med NLP-terapeuten, der hjælper klienten til at kunne udtrykke sig selv, mener jeg, at der er lige så meget autoritet eller magtanvendelse i at udtrykke andre mennesker, som der er i at undertrykke dem. Vi er alle underlagt magtsystemer, men det lukker man øjnene for, når man vil forklare alt ud fra

NEURO-LINGVISTISK PROGRAMMERING

NLP (Neuro-Lingvistisk Programmering) er et værktøj til forandring, personlig udvikling, kommunikation og indsigt i menneskets subjektive sindsprocesser.

NLP opstod i Californien i begyndelsen af 1970'erne. Terapien ser mennesket som stærkt og ressourcefyldt og er et opgør med den psykologi, der beskæftiger sig med syge mennesker. NLP har fokus på personlig vækst og på at omprogrammere de ubevidste tankemønstre, mennesket har om sig selv.

Typiske spørgsmål, som NLP-terapeuten stiller klienten, kan være: "Hvad vil du gerne lave om to år?" og "Hvilke ressourcer skal du finde frem i dig selv for at nå det mål?"

NLP-teknikker bruges ofte i forbindelse med ledelsestræning, assertionstræning, teambuilding og coaching.

det personlige perspektiv, sådan som NLP vil. Så risikerer den kritiske dømmekraft at forsvinde, og vi ender som lamme kritikere med hvert sit personlige projekt. Ens forhold til verden bliver mere væsentligt end verden selv, siger Iben Krogsdal.

Terapi eller ej, så er det nødvendigt, at vi erkender og anerkender, at en stor del af det, vi er og har som individer, er skabt af andre mennesker, noterer Iben Krogsdal.

– Det er farligt, hvis vi glemmer det i jagten på at realisere vores personlige projekter. For når man siger, at man skaber sig selv, siger man jo også, at man ikke skylder nogen noget. Men det samfund, vi lever i, bygger helt fundamentalt på, at vi står i gæld til hinanden og er afhængige af andre. I dagens samfund står det desværre ikke i høj kurs. **L**

J.Th. Lundbye: Efterårslandskab Hankehøj ved Vallekilde 1846-47.
Den Hirschsprungske Samling.

MONUMENTER I OMLØB

Pengesedler er ikke neutrale, men formidler en fortælling om en nations identitet. Og kunsthistorikeren Pernille Leth-Espensen ærgrer sig over de nye pengesedlers danmarksbillede.

AF HELGE HOLLESEN

Hvad har Storebæltsbroen og Solvog-
nen med hinanden at gøre? Ikke meget,
vil de fleste nok mene, bortset fra at
de begge i 2006 fik plads i den danske
kulturkanon som noget af det ypperste
inden for henholdsvis dansk arkitektur
og dansk billedkunst.

Men nu kommer broen og det mere
end 3.000 år ældre oldtidsfund til at
optræde side om side i en ny sammen-
hæng. Kunstneren bag de nye danske
pengesedler med broemotiver, Karin Bir-
gitte Lund, har nemlig udvalgt de to ka-
noniserede monumenter til at pryde den
1000-kr.-seddel, som kommer i omløb
i 2011. Således bliver højtstillet dansk
kulturarv kædet sammen med den mest
værdifulde pengeseddel.

Og det er ikke tilfældigt, mener
kunsthistorikeren Pernille Leth-Espen-
sen, der er ph.d.-studerende på Institut
for Æstetiske Fag.

– Pengesedler signalerer, hvordan en
nation gerne vil opfattes. På den måde
er de en slags nationalt monument, der
peger på en bestemt fortid for at vise,
hvordan nutiden gerne vil forstå natio-
nen, siger hun.

NATIONALROMANTIK

Det var ærgrelse over de nye sedlers
danmarksbillede, der vakte Pernille
Leth-Espensens interesse for penge-
sedler. Hun syntes, at Nationalbanken

På Karin Birgitte Lunds nye danske sedler er der afbildet en bro på forsiden og på bagsiden et landskab samt et oldtidsfund. Sedlerne lægger sig op ad eurosedlerne ved lige-
som disse at bruge broen som motiv. Modsat har sedlerne dog også en række nationalromantiske og lidt konservative træk. Afbildningen af oldtidsfund og landskaber peger tilbage på Guldalderperioden, hvor kunstnerne blev opfordret til at bruge disse motiver for at opbygge nationens selvforståelse. Bagsiden på sedlerne knytter således primært dansk identitet til landskabet og til oldtiden, mens broerne på forsiden signalerer sammenhængskraft mellem landsdelene.

Kan en pengeseddel afbilde et dagligdags motiv som en opvask? Tilsyneladende ikke. Nationalbanken valgte i hvert fald ikke Kaspar Bonnén's forslag til de nye sedler, måske fordi pengesedler skal signalere værdi og autoritet. Forslaget var ellers interessant ved at udtrykke et bredspektret syn på, hvordan man kan forstå dansk identitet. Der var

afbildet både historiske bygninger og monumenter, natur, ny teknologi og situationer fra hverdagen. Vores forbindelse til verden omkring os blev pointeret, idet 1000-kr.-sedlen afbildede en jordklode i silhuet. På Bonnén's forslag var det således ikke kun det nationale og historiske, der blev fremhævet, men også det internationale og nutidige.

valgte et nationalromantisk syn på dansk identitet, da den udpegede Karin Birgitte Lund til at løse den bundne opgave med at skabe en ny dansk seddelserie, hvor udvalgte broer gengives sammen med et nærliggende landskab. Karin Birgitte Lund har derudover tilføjet oldtidsfund fra de pågældende landskaber. Det gælder dog ikke 1000-kr.-sedlen, da Solvognen som bekendt ikke har spor med Storebælt at gøre.

– Karin Birgitte Lund har om sine sedler sagt, at fortiden er repræsenteret af fem værdifulde og karakterfulde genstande, der er fundet i den danske muld. At være dansk bliver altså primært knyttet til det danske landskab og oldtiden mere end til de værdier, vi står for i i dag, begrundet Pernille Leth-Espensen sin ærgrelse.

Hun synes også, sedlerne cementerer en forestilling om et Danmark, som allerede er institutionaliseret.

– 1000-kr.-sedlen henviser jo direkte til kulturkanonen, og andre af de gængs fund opbevares på Nationalmuseet, som sedlerne altså også refererer til, siger Pernille Leth-Espensen. Trods sin ærgrelse synes hun dog, at den ny 50-kr.-seddel er elegant og stilren.

ET DYNAMISK DANMARK

Et helt andet danmarksbillede ser Pernille Leth-Espensen i Kaspar Bonnén's udkast til en seddelserie, som også blev valgt ud til viderebearbejdning blandt de oprindeligt otte idéoplæg fra danske kunstnere. Ganske vist har Bonnén også både landskaber og stendysse med på sine sedler, men kravet om at afbilde broernes nærlandskaber har han imødekommet ved at skildre scener fra sit eget hjem. På 200-kr.-sedlen balancerer således en opvask og på 100-kr.-sedlen et forladt morgenbord.

– Det er sedler, som peger frem mod nutiden og moderne teknologi, bl.a. med

afbildninger af en vindmølle og en iMac med ledninger. Der er noget håndholdt kamera over afbildningerne, og på grund af kompositionen bliver det at være dansk forbundet med dynamik frem for historie og landskab. Og så har hans sedler også en humoristisk kant, begrundet Pernille Leth-Espensen sit valg af Kaspar Bonnén's bud på nye pengesedler.

– Når de ikke blev valgt, er det måske, fordi de både er for kunstneriske og for subversive og derfor ikke tilstrækkelig monumentale i Nationalbankens øjne, formoder Pernille Leth-Espensen.

FALSKNERIER PÅ EUROEN

At design af pengesedler er en yderst følsom opgave, illustreres måske allerbedst af eurosedlerne. De er på diplomatisk vis udsmykket med stiliserede ikke-eksisterende broer, døre og vinduer fra forskellige perioder af europæisk arkitekturhistorie for at undgå at fremhæve enkelte landes monumenter til at signalere europæiske identitet (se billedtekst til eurosedlen).

– Det er paradoksalt, at pengesed-

DE NYE PENGESEDLER KNYTTER DIREKTE DANSK IDENTITET TIL DANSK JORD.

KUNSTHISTORIKER PERNILLE LETH-ESPENSEN

At pengesedler er en art national monument, hvis signalværdi bruges aktivt, er Irans pengesedler et tydeligt eksempel på. Denne 50.000-Rials-seddel har på forsiden et billede af Khomeini, og på bagsiden svæver et atomtegn over et kort over Iran. Det er formodentlig en måde at signalere til verdenssamfundet, at Iran skal tages alvorligt som potentiel atommagt.

ler, der lægger vægt på at være ægte, afbilder falske motiver for ikke at støde nogen. Det var helt klart intentionen, og det er lykkedes. Folk kan jo ikke huske motiverne på dem, konstaterer Pernille Leth-Espensen. Ønsket om ikke at støde nogen forklarer også, hvorfor der ikke er portrætter på eurosedlerne.

– Der var forslag om, at portrætter af almindelige borgere fra forskellige perioder skulle på forsiden af eurosedlerne. Portrætterne skulle tilsammen repræsentere forskellige fysiske typer og forme en europæisk familie. Men for ikke at favorisere enkelte lande måtte det ikke være muligt at genkende de forskellige personer. Og det er jo helt absurd, når det karakteristiske ved et portræt netop er at afbilde personer, der faktisk har eksisteret, bemærker Pernille Leth-Espensen.

FARVEL TIL PORTRÆTTERNE

Om et par år er portrættet også forsvundet fra de danske sedler, hvor de har haft en fast plads siden 1952. Det år lancerede Nationalbanken en serie, der

er blevet betegnet som en af de smukkeste i danske pengeseddelhistorie, hvor både kunsten og videnskaben fik plads med kontrafejer af H.C. Andersen, Ole Rømer, H.C. Ørsted og Bertel Thorvaldsen. Landbrugsreformatoren C.F. Rewentlow var også en af de personer, der blev en del af datidens seddelbårne danske identitet.

Nye politiske vinde med kvindebevægelse og ligestilling afspejlede sig i de sedler, som fra 1972 kom ud fra Nationalbankens seddelpresse. Bortset fra maleren Jens Juels selvportræt på 100-kr.-sedlen var der på alle sedler mere eller mindre kendte kvinder portrætteret af Jens Juel i årene 1768-97.

Da de nuværende sedler blev indført fra 1997-99, fik berømt heder fra kunsten og videnskaben igen en fremtrædende plads. Og som Pernille Leth-Espensen noterer, er der helt i overensstemmelse med tiden lige mange kvinder og mænd på de fem sedler med portrættet af malerparret Anna og Michael Ancher på den største af dem.

Om de nye "bro-enge" så også er en

tilnærmelse til eurosedlerne, som nogle mener, er hun ikke så sikker på.

– Forsiden læner sig da op ad eurosedlerne, mens bagsiden i højere grad end de nuværende sedler holder fast i noget nationalt. Man får jo den tanke, at Nationalbanken har forsøgt at afveje forskellige interesser blandt danskerne. L

Tilblivelsen af eurosedlerne er et godt eksempel på, at valget af motiver på pengesedler kan være et minefelt. I sedlernes design lagde man meget vægt på, at enkelte lande ikke måtte favoriseres. Motiverne på sedlerne ser bekendte ud, men hvor de lige stammer fra, kan man ikke sige helt præcist. Og det er ikke tilfældigt. For ikke at tilgodese enkelte landes monumenter valgte man nemlig ikke at afbilde bestemte bygninger eller broer, men lavede i stedet stiliserede ideeltypiske motiver fra forskellige perioder.

Fremtrædende internationale forskere blev ved Aarhus Universitets årsfest æresdoktorer ved universitetet. Titlen "doctor honoris causa" kan et universitet tildele forskere, der skønnes at have ydet et så omfattende videnskabeligt arbejde, at det findes naturligt at hædre dem med den højeste videnskabelige grad.

8 NYE ÆRESDOKTORER

Som eneste dansker blev dommer ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol **Peer Lorenzen** udnævnt som æresdoktor efter indstilling fra *Det Samfundsvidenskabelige Fakultet*. Peer Lorenzen er juridisk kandidat fra Aarhus Universitet og har haft en enestående juridisk karriere, der også har resulteret i væsentlige bidrag til den juridiske forskning – især inden for menneskerettigheder.

Professor **Theodor Baums**, leder af Institut for Jura og Finansiering, Johann Wolfgang Goethe Universität i Frankfurt, blev udnævnt som æresdoktor ved *Handelshøjskolen*, hvor han i en årrække har samarbejdet med især det selskabsretlige forskningsmiljø.

Theodor Baums har bl.a. haft pro-

fessorater på flere tyske universiteter og har præget både tysk og europæisk retsudvikling.

Professor **Irving A. Mendelssohn**, Department of Oceanography and Coastal Sciences, Louisiana State University, Baton Rouge i USA, blev udnævnt som æresdoktor ved *Det Naturvidenskabelige Fakultet*. Hans samarbejde med forskere på Biologisk Institut gennem de seneste to årtier har resulteret i en række fælles publikationer, og professor Mendelssohn har flere gange holdt gæsteforelæsninger på instituttet.

Professor **Neil Shephard** fra Nuffield College/Oxford-Man Institute, Oxford University har de seneste 10 år haft et enestående samarbejde med Institut for Matematiske Fag og forskningscentret

CREATES ved Økonomisk Institut. De har sammen bl.a. leveret bemærkelsesværdige og betydningsfulde bidrag til den finansielle økonometri. På den baggrund blev Neil Shephard udnævnt til æresdoktor ved både *Det Naturvidenskabelige* og *Det Samfundsvidenskabelige Fakultet*.

Ved *Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet* er den ene af to nye æresdoktorer en internationalt førende forsker inden for eksperimentel nyreforskning. Doktor **Mark A. Knepper**, MD er leder af Laboratory of Kidney and Electrolyte Metabolism (LKEM) i USA, og har siden 1991 været en meget tæt samarbejdspartner for en række forskere ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Det har bl.a. ført til 119 peer-review'ede ar-

Til Aarhus Universitets årsfest blev otte nye æresdoktorer udnævnt. De nye æresdoktorer er (fra venstre) Thomas Willnow, Mark A. Knepper, Peer Lorenzen, Theodor Baums, Georges Kleiber, Dietrich Benner og Niel Shephard samt Irving A. Mendelssohn, som ikke ses på billedet.

FOTO: LARS KRUSE/AUFOTO

Lektor, studieleder, cand.polit. og ph.d. Pernille Rattleff blev tildelt Aarhus Universitets pædagogiske pris på 75.000 kr.

Professor, overlæge, dr.med. Allan Flyvbjerg blev tildelt Aarhus Universitets Jubilæumsfonds Forskningsformidlingspris på 75.000 kr.

tikler i internationale tidsskrifter samt etablering af forskerophold for forskere på Aarhus Universitet.

Fakultets anden ny æresdoktor er professor **Thomas Willnow** fra de medicinske fakulteter ved Berlins universiteter. Hans forskning har løst længevarende spørgsmål om den menneskelige fysiologi og medført en ændret opfattelse af centrale koncepter i medicinsk biologi. Thomas Willnow har haft at mangeårigt samarbejde med kollegaer fra flere afdelinger på Aarhus Universitet og Århus Universitetshospital..

Ved *Det Humanistiske Fakultet* er professor **Georges Kleiber**, l'Université Marc Bloch de Strasbourg, udnævnt som æresdoktor. Lige siden sin banebrydende bog om reference fra 1981 har Georges Kleibers arbejde haft afgørende betydning for udviklingen af semantik som en sprogvidenskabelig disciplin, og han må i dag betragtes som en af de største lingvister, Frankrig har fostret. Georges Kleiber har flere gange besøgt Aarhus Universitet.

Professor emeritus i almen pædagogik **Dietrich Benner** ved Humboldt Universitetet i Berlin blev udnævnt som æresdoktor ved *Danmarks Pædagogiske Universitetsskole*.

Dietrich Benner anses af mange for at være den mest fremragende og mest inspirerende nulevende forsker inden for almen pædagogik og pædagogisk filosofi i Europa. Flere af hans bøger har opnået klassikerstatus inden for den pædagogiske filosofi. **L**

PRISER OG UDNÆVNELSER VED AARHUS UNIVERSITETS ÅRSFEST

Lektor, studieleder, cand.polit. og ph.d. **Pernille Rattleff** blev ved Aarhus Universitets årsfest tildelt *Aarhus Universitets Universitetspædagogiske Pris* på 75.000 kr. som påskønnelse af hendes indsats for fremragende og banebrydende undervisning på Aarhus Universitet.

Pernille Rattleff er lektor på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole (DPU), hvor hun dels forsker i it og læring og dels underviser i teorier om voksnes læring, videnskabsteori og organisations-teori. Samtidig er hun studieleder for de syv kandidatuddannelser på Institut for Didaktik.

Pernille Rattleff har spillet en afgørende rolle i den pædagogiske udvikling dels af skolens uddannelser og dels af skolens egen undervisning af de studerende.

Pernille Rattleff er en af hovedkræfterne bag DPU's nye kandidatuddannelse i it-didaktisk design og har udviklet en model for it-undervisning på kandidatuddannelsen i pædagogisk psykologi. Hendes forskning har hovedoverskriften "it og læring". I øjeblikket beskæftiger hun sig med et projekt, der undersøger de studerendes forståelse og brug af matematik på Aarhus Universitets økonomistudium.

Professor, overlæge, dr.med. **Allan Flyvbjerg** blev tildelt *Aarhus Universitets Jubilæumsfonds Forskningsformidlingspris* på 75.000 kr. som en påskønnelse af hans fremragende og banebrydende formidling af viden fra universitetet til samfundet.

Allan Flyvbjerg er dels professor i eksperimentel klinisk forskning ved Aarhus Universitet, dels overlæge på Århus Universitetshospital, Medicinsk Afdeling M, som beskæftiger sig med diabetes og endokrinologi.

Allan Flyvbjerg og hans forskergruppe anses i dag for at være blandt de internationalt førende inden for forskning i årsagerne til fedme, hjerte-kar-problemer og diabetes. Han har skrevet mere end 400 videnskabelige artikler, og han har været foredragsholder og "key-note speaker" ved over 80 internationale videnskabelige kongresser.

Samtidig har han gennem de sidste 15 år evnet at bygge bro mellem videnskabens verden og den brede befolkning. I utallige artikler, debatindlæg, tv- og radioindslag, foredrag og deltagelse i ikke-universitære arbejdsgrupper har han udbredt budskabet om sammenhængen mellem overvægt, hjerte-kar-sygdomme og diabetes.

Allan Flyvbjerg er på ottende år formand for Diabetesforeningen, og han er endvidere tildelt en lang række tillidsposter, bl.a. i Sundheds- og Forebyggelsesministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Sundhedsstyrelsen. **L**

ASB ALUMNI

TILBUD FRA ASB ALUMNI

- Rabat på executive education: Du får 15 % rabat på kurser og konferencer, som Handelshøjskolen arrangerer
- Rabat på bøger: Du får 10 % rabat på bøger fra HVB
- Gratis adgang til mere end 2.300 elektroniske tidsskrifter: Du kan bl.a. finde artikler fra Harvard Business Review og Quarterly Journal of Economics
- Gratis læringsstiltest: Få dit arbejde til at glide lettere og mere effektivt og optimer dit samarbejde med andre
- Hjælp til at komme i kontakt med dine tidligere studiekammerater: Vi hjælper dig med at finde dine venner, hvis du f.eks. vil samle dit hold igen
- Internationale chapters: Netværk med andre alumner der hvor du bor
- Ambassadørprogram: Del din viden og dine erfaringer med andre
- Mentorprogram: Bliv mentor og gør en forskel for andre – og dig selv

Du kan læse mere om vores tilbud på www.asb.dk/alumni

Bemærk: ASB Alumni er et netværk for alumner fra Handelshøjskolen. Vi kan desværre ikke tilbyde alumner fra det øvrige AU at blive medlem af ASB Alumni.

SÅDAN KOMMER DU I GANG MED AT BRUGE "CONNECT"

Hvis du er medlem af ASB Alumni og har oplyst en e-mail-adresse til Handelshøjskolen, skulle du have modtaget en e-mail i slutningen af september med adgangsoplysninger til "CONNECT". Hvis du ikke har det, kan du prøve at bruge "Forgot your password?"-funktionen for at få dine adgangsoplysninger tilsendt med det samme – og ellers er du selvfølgelig velkommen til at kontakte ASB Alumni ved at skrive til alumni@asb.dk.

Det er let at finde andre enten ved at klikke direkte videre fra din personlige profil til andre med samme profiloplysninger som dig selv, bruge søgefunktionen eller gennem de mange grupper for bl.a. uddannelser, faglige interesser, virksomheder og områder/lande.

SE MERE PÅ WWW.CONNECT.ASB.DK

BEVAR KONT

Alumner fra Handelshøjskolen kan nu bevare kontakten og udvide deres netværk gennem ASB Alumnis nye online community "CONNECT".

Handelshøjskolen inviterer sine alumner til at være med i alumnenetværket ASB Alumni under sloganet "Stay connected!".

– Det skal forstås på flere planer. Vi vil gerne have vores alumner til at bevare kontakten med Handelshøjskolen, og derigennem også med både nuværende studerende, medarbejdere og andre alumner, forklarer Jacob Jensen, der er Alumni Relations Manager.

Målet for Handelshøjskolen er at skabe og bevare relationer, som er til gensidig glæde og gavn. Det handler om at gøre det lettest muligt for alumnerne ikke bare at bevare kontakten, men også at bruge netværket aktivt til at komme i kontakt med andre, der har en relation til Handelshøjskolen. Derfor har ASB Alumni netop lanceret et nyt online community under navnet "CONNECT". Her er det let både at bevare kontakten og skabe kontakt til andre.

MERE END 6.000 AKTIVE ALUMNER

Omkring 30.000 personer har i tidens løb afsluttet en uddannelse på Handelshøjskolen, og man kan finde næsten alle på "CONNECT". Det er dog "kun" de ca. 6.500 aktive medlemmer af ASB Alumni, der har registreret en e-mail-adresse, som kan kontaktes

direkte af andre medlemmer – vel at mærke uden at deres private kontaktoplysninger er synlige, medmindre de selv har valgt det. Handelshøjskolen inviterer også sine studerende til at få en fod inden for i alumnenetværket allerede i studietiden, ligesom nuværende og tidligere medarbejdere også kan drage nytte af alumnenetværket.

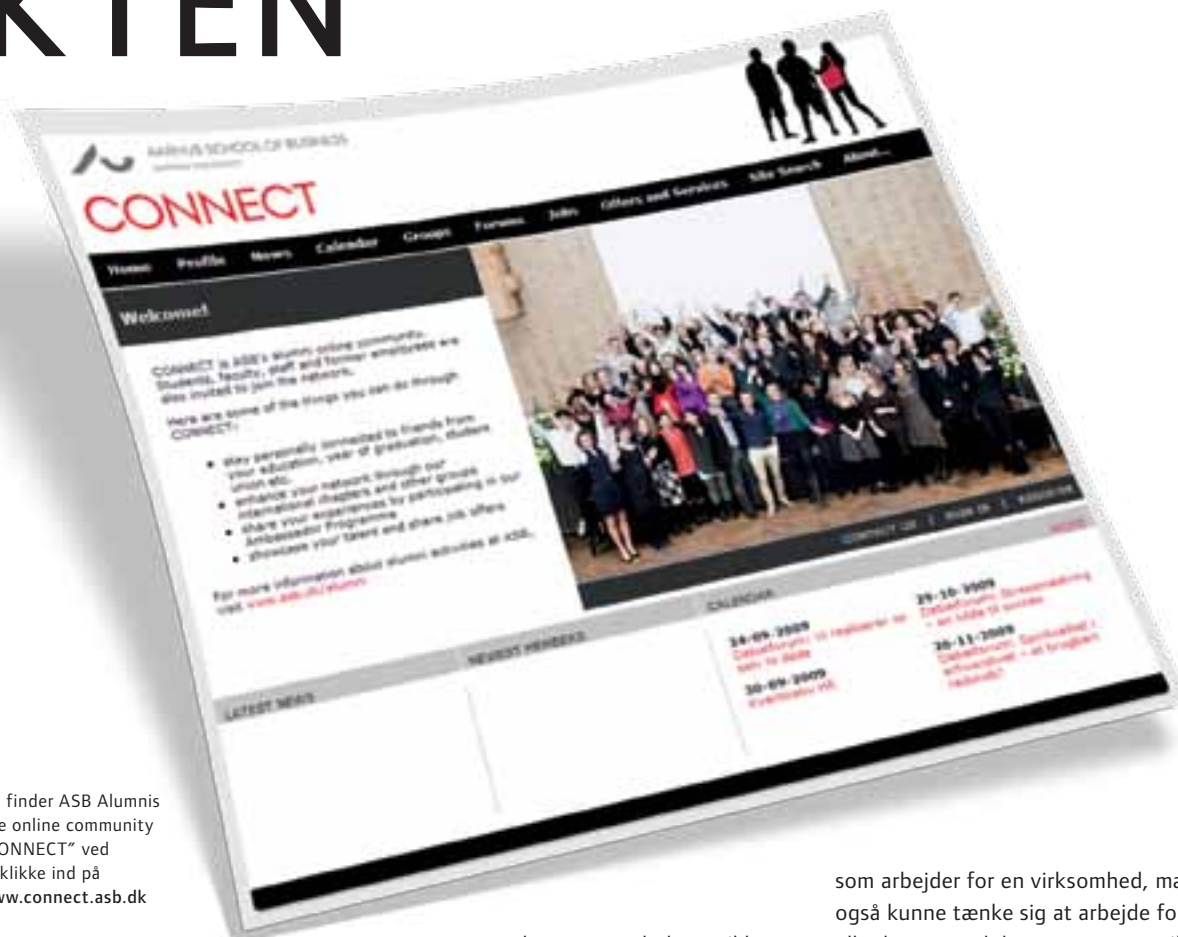
De fleste aktive medlemmer vil gerne have en tættere kontakt og har i deres profil også udfyldt oplysninger om deres job og faglige interesser.

– Mange deltager også i nogle af Handelshøjskolens særlige programmer for alumner. Nogle som mentorer for kandidatstuderende, nogle ved at dele ud af deres særlige viden om deres uddannelse/virksomhed/region som alumne-ambassadører og andre igen som medlemmer af de lokale netværk verden over, som vi er i færd med at etablere med hjælp fra alumner, fortæller Jacob Jensen. De særlige programmer har alle en tilknytning til "CONNECT", men man kan sagtens få nytte af alumnenetværket gennem "CONNECT" på andre måder.

ET UDVIDET NETVÆRK

Handelshøjskolen opfordrer sine alumner til at betragte alumnenetværket

AKTEN

Du finder ASB Alumnis nye online community "CONNECT" ved at klikke ind på www.connect.asb.dk

som et udvidet netværk af personer, som alle har en fælles baggrund fra Handelshøjskolen.

- Man kan selvfølgelig finde og bevare kontakten til sine gamle studiekammerater gennem vores alumnenetværk, men netop den fælles baggrund fra Handelshøjskolen gør, at det også er oplagt at lede efter og tage kontakt til andre, som kan styrke ens netværk – også nogen, som man ikke kender personligt i forvejen. Netværk handler om at møde

nye mennesker, og man behøver ikke altid være nære personlige venner med andre, for at de vil hjælpe en, men det hjælper at have fælles referencerammer, siger Jacob Jensen.

Savner man nogen at udveksle idéer og erfaringer med, kan det være en idé at lede efter andre med samme uddannelse, samme job, beskæftiget inden for samme branche eller med samme faglige interesser som en selv.

Man kan også spørge andre om råd eller bede om hjælp. Det kan være andre, der har læst en uddannelse, man kunne tænke sig at vide mere om – eller

som arbejder for en virksomhed, man også kunne tænke sig at arbejde for – eller bor et sted, hvor man gerne vil hen.

- Det er netop kernen i vores ambassadør-program, som vi lancerede i foråret, at vi gerne vil opfordre vores alumner til at stille deres viden til rådighed. Hvis du selv er åben over for at dele dine erfaringer med andre, vil du opdage, at mange andre også gerne vil dele deres erfaringer med dig og hjælpe dig, hvis de kan. Og på "CONNECT" er Handelshøjskolen's alumnenetværk nu blevet lettere at bruge end nogensinde før – både til at pleje kontakten med vennerne fra studietiden og til at netværke sig frem i karrieren og livet, siger Jacob Jensen.

OG HVAD KAN MAN SÅ **bruge** DET TIL?

AF IDA HAMMERICH NIELSON

Du ved, det kommer. Det er uundgåeligt. Du sidder til familiesammenkomsten og har lige fortalt den lidt for sjove onkel med portvinsnæsen, der selv har arbejdet sig op inden for foderstofbranchen, hvad du læser. Så kommer spørgsmålet: "Og hvad kan man så bruge det til?"

Det er der, det bliver svært. Medmindre du altså læser ét af de få professionsrettede fag som jura eller medicin. Eller hvis du studerer på Handelshøjskolen. For de skal nok klare sig. Det synes i hvert fald altid at være holdningen, selv om de færreste onkler med portvinsnæser eller nogen andre uden for universitetet for den sags skyld har den

fjerneste anelse om, hvad en cand.ling. merc. er for en størrelse.

Hvis du ikke har et svar på rede hånd, når du møder det uundgåelige spørgsmål, giver *AUGUSTUS* dig en guide til mulige svar:

Det målrettede: Jeg læser japansk for at blive medarbejder på den danske ambassade i Japan.

Det undvigende: Jeg skal på jordomrejse umiddelbart efter mine studier i pædagogisk sociologi.

Det klichéfylde: Jeg vil gerne arbejde med kommunikation.

Det modige: Jeg læser først og frem-

mest biologi for interessens skyld og har ikke nogen klar idé om, hvad jeg skal bruge det til.

Det lange og upersonlige: Opremsen af statistik over erhvervsmuligheder for dit fag.

Det humoristiske: Jeg aner ikke, hvad jeg skal bruge religionsvidenskab til, men jeg kan garanteret svare på alle de brune spørgsmål i Trivial Pursuit.

Det let overdrevne: Jeg regner med at bruge mine studier i filosofi til at blive verdensberømt forfatter. Alternativt filosofisk vejleder for Dalai Lama, og hvis det også glipper, satser jeg på at blive dekan på universitetet.

Det sikre: Jeg kan altid blive gymnasie lærer.

Det ironiske: Jeg skal selvfølgelig ligge samfundet til last!

Det svar, der får spørgeren til at gentage spørgsmålet: Jeg vil forske videre.

Vi hører meget gerne fra yngre og ældre læsere, der har andre ideer til svar. Måske endda svar, de selv har benyttet sig af og kan fortælle en historie om.

Skriv en mail til ihn@adm.au.dk eller ring på 8942 1981.

